

Sevil Gültən

*Şeirlərim ürəyimin göz yaşlarıdır...
Duyğularım şeirə çevrilə bilməyəndə
göz yaşlarıma dönür...
Gözlərimin nurudur tərcümələrim...
Hekayələrim, publisistik yazıları-m-həyatımın
günləri, anlarıdır...*

Hekayələr, məqalələr, müsahibələr

Bir lalın dil açan, danışan duyğuları

2017

zardob.blogspot.com üçün hazırlanıb. Yayım üçün xanlarli.tavus@gmail.com,
camilasadov@gmail.com ünvanlarına müraciət vacibdir

Kitabın içindəkilər

Bir lalın dil açan, danışan duyğuları	3
Kəndimizə getmişdim-payızı görməyə.	12
Bir anlıq sevinc	14
"Tərcümələri qətiyyəən pul xatirirə eləmirəm"	15
İngiliscəylə bağlı tərcümə məsələləri.....	17
Deyə bilmədim ki... ..	18
Haradan başlanır vətən?	19
“Üç”lər hara aparır?	20
Qurbanəli bəy XXI əsrdə.....	22
Kakay - ölmüş bir sevginin ruhu.....	24
Kim deyir ki, müharibələr qurtarır?!.....	24
Qoşa qarıyanlar... ..	25

Bir lalın dil açan, danışan duyğuları

Hərdən susuram balıq kimi, hərdən isə quş kimi qanadlanıram. Səbəbkarı Sənsən!

* * *

Quş harada qanad açar? - Havada. Sən mənim üçün havasan. Sonsuz məkansan. Uçmaq üçün ən gözəl bir yer ...

* * *

Səndən əvvəl qəlbimdə o qədər lazımsız duyğular var idi ki ... Sənə olan sevgim yox etdi onları. Qəlbimdə indi yalnız yaxşı duyğular yaşayır. İstəmərəm ki, qəlbimdə pis bir şey olsun. Axı sevgimin evidir qəlbim ...

* * *

Sənə olan sevgim işıqdır - gur bir işıq. Ən zülmət gecələrimi də nurlandırır...Soyuqdan tir-tir əsəndə qızdırır məni.

* * *

Hara getsəm tək getmirəm. Xəyalın məni hamıya qısqanır.

* * *

Bu gecə gözlərimdən soruşdum: -"Nə üçün yumulmursan?" Gözlərim cavab verdi: "Korsanmı, görmürsənmi sevdiyimin xəyalı yanımdadır?"

* * *

Hər səhər yuxudan durub güzgüyə baxıram. Güzgüdən bir qadın boylanır mənə tərəf - Seydiyinin xəyalına qovuşmuş bir qadın. Onun üzündə həm xoşbəxtlik ifadəsi var, həm də küskünlük,

* * *

Kim mənim qədər ağlasaydı çoxdan kor olardı. Mən isə heç vaxt kor olmaram. Çünki gözlərimin Səni görmək həsrəti o qədər böyükdür ki ...

* * *

Bircə dəfə gözlərinə doyunca baxa biləydim ... Bircə dəfə gözlərim sevinəydi. Onda gözlərimin nuru bütün dünyaya bəs edərdi. .

* * *

Hər dəfə ağ saçlarını görəndə kədərlənirəm. Ağaran hər saçın mənim Sənə qovuşmaq ümidimdir. Sanki onların üstündən bir qara xətt çəkilir.

* * *

Məndən hər şey soruşa bilərsən. Amma heç vaxt soruşma ki, Səni niyə sevirəm, nə üçün sevirəm və nə vaxta qədər sevecəm. Çünki cavab verə bilmərəm.

* * *

Hər gecə xəyalın qonağım olur. Hər gecə. Xəyalın gecəni mənimlə keçirir. Xəyalın dodağımdan öpür, saçlarımı sıgallayır. Gözümün yaşını öpüşü ilə qurudur. Səhərlər ayılanda xəyalının əlləri dəyən yerləri bir daha nəzərdən keçirirəm. Əllərinin izini axtarıram. Göre bilməyəndə aldandığımı başa düşüb ağlayıram. Göz yaşlarımı heç kəs silmir.

* * *

Ürəyim bomboşdur. Ümidlərim tərk edib ürəyimi.

* * *

Bax elə bu an Sən ürəyimdən çıxıb getdin. Bir an ürəyim döyunmədi. Döyünə bilmədi. Hər gün səni bir az itirirəm. Mənə dediyin hər acı söz ürəyimdə cücərən neçə şirin sözlərimi dəfn edir.

Birdən Sənin üçün o qədər darıxıram ki... Az qalır ki, ürəyim köksümdən çıxsın. Ürəyimdə olan sevgi ürəyimi özümə qaytarır.

* * *

Dünən səsinə eşitmədim. Səs payını əsirgədin məndən. Mən Sənin üçün hər şeydən keçərəm. Sən isə səsinə də qıymırsan mənə.

* * *

Görəsən indi haradasan, haralardasan?.. Nə düşünürsən, kimi düşünürsən... Əgər bilsəm ki, xəyalım Sənin qonağıdır, dəli olaram sevincimdən.

* * *

Gözlərimə payız gəldi. Gözlərimdən ürəyimə yaşıllar yağdı - ürəyimin tozu-torpağı yatdı...

* * *

Səni unutmaq istədim. Səni necə unutmaq üçün yollar arayaraq xəyala getdim... Bir də gördüm ki, Sən yanımdasan, mən isə özümü unutmuşam.

* * *

Xəyalən dodaqlarından o qədər öpmüşəm ki... Dodaqlarının dodaqlarıma çoxlu öpüş borcu var... Dodaqlarım kasıblayıb, dodaqlarına də ki, borclarımı qaytarsın.

* * *

Gözlər ürəyin tərcüməçisidir, dodaqlar isə dilin.

* * *

Bəzən susmuş dodaqlar daha çox danışır. Bircə baxışın dediyini min sözlə demək olmur.

* * *

Yerlə Göyün arasında sıxıla-sıxıla qalmışam. Ya gəl məni Göylərə qaldır, ya da ki, birdəfəlik Yerə cırıp!

* * *

Kimisini paltarından Sənə bənzədirəm. Kimisinin duruşu Sənin duruşuna oxşayır. Kimisini eynəyindən Sənə bənzədirəm. Səsinə bənzəyən səs eşitmədim, gözlərinə bənzər gözlər görmədim. Sənin üzündə olan işığı heç kəsdə görmədim.

* * *

Payız gəlir. Çoxları artıq payız paltarlarını geyinir. Hələ də yay paltarındayam. Mənim içimdə həmişə qışıdır. Nə qədər geyinsəm də içimdəki üşütmə keçməz.

* * *

Sevgimlə həsrətim ürəyimdə yanaşdır. Həsrətim buz kimi soyuq, sevgim od kimidir. Ona görə də hərdən od tutub yanıram, hərdən isə bədənım buza dönür.

* * *

Allahım! Deyirlər ki, Sən nə verirsənsə geri alırsan. Elə isə al mənə verdiyin dərdləri!

* * *

Ey Allah! Sualıma cavab ver! Bilmək istəyirəm ki, mən ömrümün baharını yaşayıram, yoxsa qışını? Mənim ömrümün yayı arxada qalıb, yoxsa qışı?

* * *

Nə vaxtdır ki, ruhumu axtarıram. Tapa bilmirəm. Ruhundan soruş. Bəlkə o bilər mənim ruhumun yerini.

* * *

Yenə yuxuda gördüm Səni. Gözlərimi daha geniş açdım ki, Səni daha yaxşı görüm. Gözlərimi açdım, ayıldım. Xəyala dönüb getdin keçmişə.

Sevgi dolu ürəyimə həsrət sarınıb. Həsrət-ürəyimin nişan üzüyü. Qaşı ayrılıqdan... ürəyimin nişan üzüyü sıxır ürəyimi. Sevgimin gücü çatmır onu qırmağa.

* * *

Səni ürəyimdən çıxarmaq üçün gerek ürəyimi köksümdən çıxaram. Gəl, ürəyimi köksümdən qopar! Gəl, özünü ürəyimdən qopar! Bacararsanmı? Sən sevgimdən zəifsən, gücün çatmaz ona.

* * *

Hər dəfə Səni görmək üçün gözlərimi yumuram. Xəyalına qovuşuram. Yuxularım - Səninlə görüş yerim.

* * *

Hərdən istəmirəm ki, gözlərimi açım. Bilirəm ki, Səni görməyəcəyəm. Elə isə niyə ayrılıq xəyalından?

* * *

Hərdən xəyalının saçlarını sığallamaq istəyirəm. Gözlərimi saçlarına doğru uzadıram. Amma toxunmuram. Qorxuram ki, gerçəyə dönüb ayrılırsan məndən. Hər gecə əllərim saçlarına həsrət qalır. Gerçəyi görmək istəmirəm. Ondsə xəyalın daha yaxşıdır.

* * *

Bu gecə doyunca baxdım xəyalının gözlərinə. Gözlərim nurlandı. Gözlərimin səhəri açıldı.

* * *

Ən şirin vüsəl sevən xəyalların vüsəlidir. Nə qədər qovuşsalar da vüsəla yetişmirlər. Ən şirin vüsəl - xəyalların vüsəli. Sonu olmayan vüsəl!

* * *

Xəyalına qovuşmaq üçün dərimi də soyundum. Qovuşa bilmədim. Bütün paltarlarımı əynimə geyinib duyğularımı soyundum. Qovuşdum Sənə.

* * *

Hara baxıramsa Səni görürəm. Sən gözlərimin içindəsən. Sən ürəyimdəki qansan.

* * *

Bu gecə yanımda idin yenə. Əllərin sərin su kimi bütün duyğularıma sərinlik gətirdi. Həsrətimi yandırır külə döndərdi.

* * *

O gün şəklinə baxdım. Bircə anlıq da olsa qayıtdım keçmişə. Keçmişimlə gələcəyim qarışıb bir-birinə... Bircə mənim indim uzaq düşüb keçmişdən.

* * *

Hərdən Sənin özünün də xəbərin olmur. Sənin səsinlə mənim nəfəsim bir-birinə qovuşur. Səsinin hərərətindən ürəyimdə Sənə deyiləsi sözlər əriyir. Heç nə deyə bilmirəm Sənə. Sözlərim yox olur. Eləcə nəfəsim qalır. Səsinə qovuşan nəfəsim.

* * *

Saçlarından öpərəm... Ağarmış tellərinin rəngi qaralana qədər... Gözlərindən öpərəm... Kədərli gözlərindən sevinc göz yaşları axana qədər... Yanaqlarından öpərəm... Yanaqların opüşlərimdən yorulana qədər...dodaqların dodaqlarım üçün darıxana qədər...Dodaqlarımın Sən həsrətli yaraları sağalana qədər... Sağalana qədər...

* * *

İnsan cismən qovuşanda bircə anlıq da olsa vüsaldan doyrur... Xəyalən qovuşanda doymaq olmur. Cismən qovuşmaq istəmirəm Sənə.

* * *

Hər gecə xəyalın yanaqlarımı öpür. Qorxuram ki, yanaqlarımdakı öpüş yerlərini kimsə görə bilər. Ona görə də hər gecə ağlayıram. Göz yaşlarım yuyur öpüşünün yerlərini...

* * *

Ürəyim yaralarla doludur... Amma o yaralarım da əzizdir mənə. O yaraları Sən vurmusan axı...

* * *

Əgər bisəm ki, haradasa ikinci Sən vasan... Onda gecə-gündüz yol gedərəm ikinci Sənə qovuşmaq üçün...Bilirəm ki,ikinci Sən yoxdur.

* * *

Allah məni kişi yaratsaydı, yəqin ki, Səni də qadın yaradardı...

* * *

Mən öləndə vəsiyyət edəcəm ki, mənə iki başdaşı qoysunlar. Birinə özümün şəklimi vórsunlar... O birinə isə Sənin xəyalının şəklini... Mənim cismimdə həm də Sənin xəyalın var olub axı....

* * *

Səsini eşitdim... ürəyimdəki arzularımın yazı gəldi... Arzularım çiçək açdı. Duyğularım sel kimi aşıb - daşdı. Göz yaşlarım yağış kimi axdı. Səsini eşitdim... Könlümün yazı gəldi.

* * *

Bu gecə xəyalını öpmək istədim. Gözümə dolmuş göz yaşlarım sənin gözlərinə döydü. Ona görə də opmədim səni.İstəmirəm ki, gözlərinə yaş olsun. Səhərəcən oyaq qaldım. Öz gozlərimlə gördüm ki, gecə öz yerini səhərə necə verdi. Gecənin göz yaşını, səhərin sevincini gördüm. Ümidim artdı.

* * *

Mənim ömrümdə nə qədər qara rəng var, ilahi! Xoşlayıram qaranı. İnsanı silkələyib ouadan rəng olduğu üçün. Qara rəngim, silkələ məni. Möhkəm! Elə silkələ ki, oyana bilim.

* * *

Heç bir quvvə Sənin xəyalının mənim əlimdən ala bilməz. Xəyalınsız yaşaya bilməzdim. Xəyalın hər şeydən qüvvətlidir. Kədərimi yox edir.

* * *

Bu gecə mənsiz keçən keçmiş günlərinə heyifim gəldi və gələcəkdə mənimlə birgə keçəcək günlərinə qibtə etdim!

* * *

Ən gözəl vüsal qovuşan ruhların vüsalıdır. Mən isə bu vüsalın dadını çoxdan bilirəm. Bütün dünya nemətlərindən dadlıdır o.

* * *

Səni sevdim..həyatı sevdim...Səni tanıdım..həyatı tanıdım...Səndən küsdüm...Həyatdan küsdüm. Sən həyatın özüsənmiş...

* * *

Dünyada ən güclü şey sevgidir. Ən zəif olan da sevgidir. Ən zərif olan da.

* * *

Səni sevəndən sonra özümü tanıdım. Səni sevmək mənə həyatı anlatdı. İnsanları tanıtdı. Həyat yollarında yeriməyi öyrəndim.

* * *

Hərdən mənə elə gəlir ki, heç vaxt gülməmişəm. Sanki kədərım mənimlə birgə doūulub.

* * *

O gün uzaqdan gördüm Səni. Baxdım... Baxdım... Doyunca baxa bilmədim... Gözlərim doldu... Heç yanı görə bilmədim. Getdim... Yollara yağış səpələndi....

"Allah hər şeyə qadirdir" - deyənlərə yazıdım gəlir. Əgər belə olsaydı Allahın məni Sənə qovuşdurmağa gücü çatardı.

* * *

Bir vaxtlar ən xoşbəxt idim... Hər gün Səni görürdüm, səsinə eşidirdim... Sonra xoşbəxtliyim bir az azaldı... Yalnız səsinə eşitdim.İndi isə xoşbəxtliyimin dərəcəsi sifıra çatıb... Nə Səni görürəm, nə də səsinə eşidirəm.

* * *

O gün xəyalına qovuşmaq istədim...Əllərimi saçlarına uzatdım ki, əllərim saçlarına qovuşsun... Gözlərimi gözlərinə zillədim ki, gözlərinə doyunca baxa bilim... Əllərim saçlarına doğru uzanılı qaldı... Gözlərim sevinmədi... Xəyalın xəyal atına minib getdi...Baxa- baxa qaldım...

* * *

Əgər Allah özü göylərdən enib Sənin qəddar olduğunu mənə desə, yenə də inanmaram... Mən öz duyğularımın saflığına inanıram.

* * *

Hara baxıramsa Səni görmək ümidi ilə baxıram...

* * *

Hər gün Sənin səsinə eşitmək istəyirəm. Telefonumu götürürəm. Sənin nömrələrini yığıram.Bircə düyməni basmaq kifayətdir ki, zəngim Sənə çatsın. Qorxuram Sənə zəng etməyə... Qorxuram ki, cavab verməyəsən. Ümidlərimin öləcəyindən qorxuram... Sənə zəng etmədiyimə görə neçə ümidlərim sağ-salamat qalıb.

* * *

Əgər bilsəydim ki, bu an, bu saat Sən də məni düşünürsən... Sevincimdən ürəyim partlayardı... Kaş ürəyim partlayaydı....

* * *

Ey Kədər! Deyəsən ürəyimdən çıxıb getmək istəyirsən... Getmə! Ürəyim sənsiz dözə bilməz... Mən şairəm axı....

* * *

Günəş gecənin qaranlığını öpdü... Qucaqlaşdılar... Onların səhər adlı övladları dünyaya gəldi. Öp məni... Qoy ömrümün səhər adlı övladı dünyaya gəlsin...

* * *

Gecənin sükutu Səni səssiz-səmirsiz mənə qonaq gətirir... Səhərin toranlığı isə Səni geri qaytarır...

* * *

Səni sevəndən ürəyimdə kədər dənizi yaranıb... Sevgim onun içində boğulur... Uzat əllərini!

* * *

Sənin öpüşün mənim dirilik suyumdur. İçsəm, əbədilik qazanaram... Dirilik suyunu kim içib ki?!

* * *

Bəxtimin çırağı gecənin qaranlığında Sənin yolunu gözləyir... Gəl onu yandır!

* * *

Səsinə ürəyimdə yığıb saxlayıram... Sakitlik olan kimi qulaq asıram... Səsin həzin nəğməyə dönür - Mən isə onu dinləyən gözüyaşlı bir dinləyici oluram...

* * *

Görəsən, bircə dəfə üzündən öpsəm mənim də üzüm nurlanarmı?

Hərdən balıq kimi susuram... Hərdən quş kimi nəğmə oxuyuram... Hərdən isə insan kimi danışırım... Səbəbkarı sənsən.

* * *

Sevgim ürəyimdə şölənən şam kimidir... Onun işığında ürəyimdə nə varsa açıq-aydın görünür.

* * *

Ey məhəbbət! Mən sənə tabeyəm. Mənimlə necə istəsən rəftar edə bilərsən...

* * *

Sənə milyon dəfə "qurban olum!" deyəcəyəm... Yəqin ki, bir dəfə insafa gəlib mən qurbanını qəbul edərsən.

* * *

Həs-rət sevgimin gəlinlik divarıdır... Gözləyirəm ki, gəlib o divarı qaldırasan...

* * *

Elə bilmə ki, Səni görsəm sarmaşığıq olub Sənə sarılaram... Yox... Ya sevincimdən od tutub alışaram, ya da ki, buz olub donaram...

* * *

Hərdən Günəşdən də hərarətli oluram... Günəşə nə var ki... Hərərətini bütün dünyaya paylayıb bir az soyuyur... Mənim odum isə içimdə qalır...

* * *

Ey insan! Bütün dünyanı gəzib gözəllik axtarma! Bircə sevgini axtar! Onu tapsan, hər şey gözlərinə gözəl görünəcək...

* * *

Sənə olan sevgim ürəyimdə böyüdü. Ürəyimdə pis nə vardısı onu görünməz etdi...

* * *

Sən hara getsən də qəlbimin gözü Səni görür...

* * *

Sənin xəyalın hər an qonağım olur... Kaş bircə dəfə mənim xəyalım Sənə qonaq olaydı.

* * *

Səninlə bircə dəfə bir yerdə olsam həyatın dadını bilərdim...

* * *

Duyğularım şeirə dönməyəndə ağır xəstə kimi oluram. Ağrılardan zarıyıram. Ölüm arzulayıram özümə. Şeirə çevrilməyən duyğularım ağrıya dönüb başımın bir yerində gizlənir. Başımın həmin yeri ürək kimi döyünür. O döyüntülər elə bil nəsə demək istəyir mənə. Ağrılarım haray çəkir. Heç kim, heç nə kömək edə bilmir ağrılarıma...

* * *

Duyğularım şeirə çevrilə bilməyəndə göz yaşlarıma dönür. Harada olmağımdan asılı olmayaraq acgözcəsinə yanaqlarımı öpür. Yanaqlarım göz yaşlarımdan içib sərxoş olur.

* * *

Duyğularım şeirə çevrilə bilməyəndə elə bil qanıma içir, qanım azalır. Gözlərimə qaranlıq çökür. Ətrafımda nə varsa qaranlıqda görünməz olur.

* * *

Duyğularım şeirə çevrilə bilməyəndə heç nə deməyin mənə! Dindirməyin məni! Çünki cavab verməyə təqətim olmayacaq. Lal oluram duyğularım şeirə çevrilə bilməyəndə.

Duyğularım şeirə çevrilə bilməyəndə yox olub gedirəm bu dünyadan! Gedirəm öz dünyama. Gedirəm mənə əzab verən duyğularımla dalaşmağa.

* * *

Mən öləndə başdaşı qoymayın mənə!. Hər gecə ürəyimə axan göz yaşlarım daşa dənüb dikələcək qəbrimin baş tərəfində. Kaş daşlaşmış göz yaşı olsun mənim başdaşım! Axı o göz yaşlarım sənin üçün axıb!

* * *

Mən ölən kimi ruhum canımdan çıxıb sən tərəfə uçacaq. Əbədi olaraq sənin başına dolanmaq üçün!

* * *

Sən milyonlarlasan! Hara baxıramsa Səni görürəm. Gecələr Aya baxanda Səni görürəm. Gündüzlər Günəşə baxıb Səni görürəm. Sən ulduzların sayı qədərsən! Gördüyüm ağacların, güllərin, yarpaqların sayı qədərsən. Milyonlarlasan Sən! Əfsus! Milyonlarla olan Səndən heç biri mənim qismətim deyil... deyil..!

* * *

Heç kəs Səni mənim kimi görə bilməz! Mənim gözlərim Səni heç kəsin görə bilmədiyi kimi görür. Gözlərim təkcə Səni görəndə sevinir. Gözlərimə bir dünya sevinc bəxş etməyə qadir yeganə varlıqsan Sən!

* * *

Sən həmişə mənimləsən! Gecələr gözlərimi yumub yatanda gözlərimin içində qalırsan. Səhərə qədər yuxularımın qonağı olursan. Səhərə qədər duyğularımı danışdırırsan. Səhərə qədər hisslərimin bütün suallarına cavab verirsən. Ona görə də səhərlər ayıla bilmirəm yuxudan.

* * *

Ürəyimin içindəsən! Ürəyimin döyünməsinə kömək edirsən. Sən ürəyimin içində olmasan, ürəyim də döyünməz.

* * *

Sən həmişə mənimləsən! Sənə həsrət qalıb ağlayanda isti göz yaşlarına dönüb yağış kimi yağırsan soyuq həsrətimin üstünə.

* * *

Eşq nə olduğunu öyrənmək istədim. O gün gözlərimin dərinliyində gördüm onu. Axtardığımı tapdığım üçün sevindim. Kədərləndim, onu Sən görə bilmirsən, təkcə mən görə bilərəm onu. Əfsus!

* * *

Həyatın ən şirin neməti yaşayır mənim qəlbimdə. Bundan da böyük səadət varmı?

* * *

Allaha minnətdaram - atamı, anamı yaradıb. Atamla anama minnətdaram - dünyaya gəldiyimə görə. Amma taleyimə daha çox minnətdaram - məni Səninlə rastlaşdırdı! üçün! Sənə isə ən çox, ən çox minnətdaram - qəlbimdə əbədi ocaq qaladığın üçün!

* * *

Duyğular, yağış kimi yağın üstümə! İsladın məni! Ağladın məni! Dəli kimi güldürün, dərviş kimi çöllərə salın məni! Mən şairəm - duyğuların quluyam! İncimərəm sizdən, yağış kimi yağın üstümə!

* * *

Yağış çat-çat olmuş torpağın arzusu olduğu tək Sən də mənim arzumsan! Arzum! Niyə sən bu qədər şirin, həm də əlçatmazsan?!

* * *

Ürəyimdən soruşdum: "Niyə Onu görəndə tir-tir əsirsən?" Cavab verə bilmədi ürəyim. Eləcə bərk - bərk döyündü- sevindi. Çünki Sənin adını eşitmişdi.

O gün Sənin əlindən tutmaq istədim. YazıGim gəldi Sənə. Qorxdum ki, Sənə olan bütün hissələri əllərimə keçər, əllərim yandırar Səni - həsrətin məni yandırdığı tək!

* * *

Allahım! Niyə həm böyük sevinc, həm də böyük kədər verdin mənə?! Sevincim-sevgim, Sənə olan əbədi həsrətim-kədərim!

* * *

Bir parça bulud olmaq istəyirəm. Yağış olub tək-cə Sənin üstünə yağmaq üçün!

* * *

Yalnız ilk dəfə Səni görəndə hiss etdim ki, qadınam. Duyğularım ilk dəfə Səni görüb oyandı.

* * *

Yuxular - ölümə hazırlıqdır. Hər gecə ölümə hazırlaşırıq. Hər gecə müvəqqəti ölürük. Hər gecə yuxularımdasan. Əbədi yuxuya gedəndə də mənim yuxularımda olacaqsansa, nə xoşbəxtəm!

* * *

Ölümdən qorxmuram. Doğulduğumuz andan ölümə doğru yol gedirik. Qorxmuram ölümdən. Bircə ondan qorxuram ki, mən öləndə xəyallarımdakı Sən də öləcəksən.

* * *

Ürəkdən-ürəyə yollar var. Gözəgörünməz yollar! O yollarla bircə dəfə ürəyimə gəl! Ürəyimdə Sənə olan sevgimin böyüklüyünü görüb əbədi donub qalarsan ürəyimdə.

* * *

Sən yoxsan - gözlərim heç kimi görmür, Sənin xəyalından başqa gözümlə heç kim görünmür.

* * *

Sən məni həm göylərə qaldırmağa, həm də göylərdən yerə çırpmağa qadir yeganə insan!

* * *

Qışda çılpaq qalan ağacların bir daha çiçəkləmək ümidləri olmasaydı, yaza çıxmazdılar.

* * *

Fikirləşirəm: niyə bu qədər doğmasan mənə? Cavab tapdım: Ruhlarımızın ata-anası eynidir.

* * *

Ürəyimdəki sevgim göz yaşlarımda boğulur. Sən onu xilas edərsənmi?

* * *

Təkcə sənin Səsini eşidəndə sevinirəm. Səsin - sevinc payım, adi sözlərin - sevgi payım!

* * *

Heç nə, heç kəs məni özünə tabe edə bilməz. Mən yalnız eşqin qulu ola bilərəm!

* * *

Ürəyimdə ümid də var, qorxu da. Ümidim - Sən, qorxum -Səni itirmək!

* * *

Nə pisdir ağ rəng - hər rəngə boyamaq olur. Bəlkə elə qara rəng yaxşıdır - heç bir rəngə boyanmır.

* * *

Gündüzü xoşlamıram - sonu gecədir. Gecəni üstün tuturam - sonu səhərdir. Ömür - sonu ölüm, ölüm - sonu əbədiyyət! Mənə ölüm ver, ilahi!

* * *

Xəyallarımdakı Səni görsən, Sən də vurularsan özünə. Xəyallarımda yaratdığım Sən bir az Sənə oxşayır.

Həyat sevgidən yaranır. Bəs görəsən Yerdə həyat necə yaranıb? Hansı planet olub Yer sevgilisi? Yer atadır, yoxsa ana?

* * *

Tanrım məni quş yaratdı. Ürəyimi nəğmə ilə doldurdu, amma o nəğmələri açıq səmada oxumağı mənə qismət etmədi.

Tanrım məni quş yaratdı, taleyim isə məni balıq kimi yaşamağa məhkum etdi. Hər dəfə nəğməmi oxumaq istəyəndə ağzıma su dolur.

* * *

Sən sevgi nə olduğunu bilmirdin. Məndən öyrəndin sevməyi.

* * *

Bircə ürəyinə gedən yolu tapa bilsəydim! Sənin ürəyində özümü görəsəm də, görməsəm də ölərəm. Görəsəm - sevincimdəm, görməsəm dərddən.

* * *

Qaranı ağdan, ağı qaradan ayırmağa nə var ki... Ağı bozdan, bozu ağdan ayırmaqdır ən ağır iş!

* * *

İlahi, görəsən buludlar niyə ağlayır?!

* * *

Sənsiz karam, karam, lalam.

* * *

Ehtirasımı döydüm ki, məni incitməsin. Ağladı. Onun göz yaşlarında sevgi gördüm.

* * *

Ömrümün qışı gəlir. Mən isə hələ də yazı gözləyirəm.

* * *

Sənin eşqin məni Məcnun etdi. Məcnunların cinsi olmur. Kaş sən də Məcnun olaydın! Məcnun olmuş mən Leylinin nə dərdi olardı onda!..

* * *

Ey dərdi olmayanlar! Mən sizə qibtə etmirəm. Sevinci olmayanın dərdi də olmaz. Mən sizdən xoşbəxtəm. Mənim hər dərdim çiçək açmayan sevincimdir. Dərdimin içində sevincim var. Sevincimin içində dərdim yaşayır.

* * *

Mən sevgi adlı bir zirvədəyəm. O zirvəyə məni həsrətim qaldırıb. Ən böyük həsrətə dözə bilənlər sevgi zirvəsinə qalxa bilirlər.

* * *

Xoşbəxt olardım, sən məni sevsəydin. Sevmək xoşbəxtlikdir. Sənin də xoşbəxtliyini istəyirəm.

* * *

Kaş bütün sancıların səbəbi sevgi olaydı.

* * *

Mənim sevgim o qədər böyükdür ki, Sənin bütöv ömrünə has edər.

* * *

Üzüyü daş-qaşla bəzəmək o üzüyü ört-bastır etməkdir. Oadının da bəzəyi onu gizlədir.

* * *

Bəzənmiş bütün qadınlar bir-birinə bənzəyir. Bəzənməmiş qadınların isə hərəsinin öz gözəlliyi var.

* * *

Ey mənim cismimi yıxan varlıq! Sən məni yıxmadın. Mən ıyağa durmaqla sənə qalib gəldim. Sən məni yıxmaqla özünü məğlub etdin. İnsan təkcə cismani varlıq deyil. Həm də ruhani olandır. Sən cismani məndən qüvvəli olsan da ruhani məndən güclü deyilsən. Güclü olsaydın məni cismən yıxmazdın.

* * *

Qəlbinin başına dönüm. Nə yaxşı ki, varmış! Məni mən etdi! Mənə sevgini göstərdi!

* * *

Elə etmə ki, ruhum ağlasın. Ruhum ağlasa sənə ruhun göz yaşlarımda boğular. Mənim ruhum sənə ruhunun başına dolanır axı!

Kəndimizə getmişdim-payızı görməyə.

Kəndimizə getmişdim-payızı görməyə. Darıxmışdım payızdan ötrü. Şəhər məndən inciməsin. Mən burda payızı görə bilmirdim. Hara baxırıdım sa yaşıllar, ağacları, həmişəyaşıl şam, küknar ağacları görürdüm. Parklardakı yamyaşıl gül kolları mənə baharı xatırladırdı, payızı yox. Hərdən asfaltın üstünə səpələnən sarı yarpaqları görəndə payızın çoxdan girdiyini xatırlayırdım. Amma payızı görə bilmirdim, payızın nəfəsini duya bilmirdim şəhərdə. Arabir viy-viy viyıldayan Bakı küləyi nəse pıçıldamaq istəyirdi mənə payız haqda. Amma küləyin öz viyiltısı qoymurdu onun

mənə dediklərini eşidəm.

Payızın sonlarında payızı görməyə getmişdim. Payız- sevdiyim fəsil! Niyə bu qədər çox sevirəm payızı? Deyə bilmərəm. Bəlkə də ona görə ki, şeirlərimin çoxunu bu fəsildə yazmışam. Şeirlərimin doğum tarixidir payız! Küləyin, yağışın dumanın, sarı, qızılı yarpaqların, ayaq altında qalıb əzilmiş otların mənə şeir pıçıldadıqları fəsildir payız! Şeirlərimdən payızın iyi, payızın nəfəsi gəlir.

Niyə sevirəm payızı? Bəlkə də ona görə ki, əl dəyməmiş yerə tökülən payız yarpağı kimi kövrəyəm özüm də. Bəlkə də ona görə ki, özümü payızda hiss edirəm həmişə. Nə bilim...Sevirəm payızı...Sevdiyimi görməyə getmişdim.

...Mən rəssam olsaydım,
çılpaq ağacların ümidinə qalmış,
ağlamaqdan gözləri qızarmış,
yaza gedən yolu üstə qış dayanmış
təbiətin sarı saçlı bir qızını-
payızı çəkərdim!

Payızı görməyə getmişdim. Çılpaq qalıb üşüyən budaqlara ürəyimi açmağa getmişdim. Payız yağışlarından gözləri nəmli, küskün payız güllərini bağrıma basmağa getmişdim.

...Siz ki dünyaya təzəcə göz açmısınız-
təzəcə açılmışsınız.
Bəs nədən belə pərişansınız?

nədən gözüyaşlısınız,
payız gülləri?

Payız yağışımı isladib sizi?
Küləklərmi töküb ləçəklərinizi?
Bülbüllərmi aldadıb sizi? -
Bəs nədən belə pərişansınız,
gözüyaşlısınız,
payız gülləri?

Getmişdim payız güllərinin göz yaşını silməyə, onların dərdinə şərik olmağa getmişdim. Onlarla söhbət etməyə getmişdim.

...Ağlamayın, həyatdan küskün olmayın,
Qəmli duruşunuzla ürəyimə od salmayın,
payız gülləri!
Məhəbbətimlə sizi də isidərəm,
Dərdinizi mənə deyin, eşidərəm,
payız gülləri,
payız gülləri!

Hələ yolda olarkən gördüm payızı. Yol qırağındakı yarpaqlarını tökmüş ağaclar mənə payızdan xəbər verirdi. Amma bilki payızı mən öz ata yurdumuzda daha yaxşı gördüm. Hələ tam saralmamış yarpaqların arasından saralan heyvalar mənə payızdan xəbər verirdi. Həyatımızdəki o yekə şahtut ağacının altına tökülmüş, artıq xəzələ dönmüş yarpaqlar payız ömürlərini yaşayırdılar. Yarpaqlarını tökmüş, üstündəki günəş rəngli meyvələri işıq saçan xurma ağacları qəmgin-qəmgin mənə payız haqda danışırıdılar.

Meyvələri yığılmış, uzunsov yarpaqları saralmış, kövrəkləşmiş nar ağacından kövrək yarpaqlar yağış kimi başıma yağanda bütün ruhumla, canımla hiss etdim payızı. Saçımdakı, paltarımın üstündəki sarı nar yarpaqları mənə payızı hiss etdirirdi. Yarpaqsız əzgil ağacının üstündəki əzgillər mənə payızın sona çatmaq üzrə olduğunu söyləyirdi.

İri yarpaqlı fındıq ağacımızın çılpaq budaqları, üstü xəzələ bənzər yarpaqlarla dolu qoz ağacımız mənə əyanı şəkildə payızı göstərirdi. Yel əsəndə yerə tökülmüş, heç kəsə görünməyən, yalnız mənim qismətimə düşən üstü qara qabıqlı qozları ağac altından götürdükcə bilki payızı gec gördüyümə heyflənirdim.

Çəpərimizi altına almış böyürtkən kollarının üstündəki kal, qırmızı böyürtkənlər isti yayın arxada qaldığını deyirdi mənə. Budaqları hər yana qol atmış qarağac ağacının altında üşüyəndə qışın yaxında olduğunu başa düşdüm.

Səhər yuxudan oyanıb hər tərəfi dumanla bürünmüş görəndə, az sonra günəşi görəndən sonra şəhə, suya dönüb məni aldadan duman da payızın bir mənzərəsini göstərirdi mənə.

Kürün sahilində sıralanmış əbrişim ağaclarının çılpaq budaqları, ayaqlarımın altında xışıldayan qurumuş yarpaqlar bir payız ömrünün sona çatdığını deyirdi. Arxların qırağında təmtəkcə qalıb ora-bura boylanan, hər yana yayılan yarpız payızla söhbət edirdi sanki. Elə bil təkcə qalıb üşüdüynü söyləyirdi ona.

Payızı gördüm kəndimizdə. Ciyərlərimi payız havası ilə doldurdum. Hər yanda payızın ətrini duydum. Ruhumu payızla doldurdum.

Anamın qırıqlarının sayı artmış sifətində, bir az da nazikləşmiş saçlarında, bir az da qəmgin görünən görkəmində duydum payızı. Atamı görmək üçün kənd qəbristanlığına gedəndə uzanan şoran yollar, soyuqdan üşüyən yovşanlar, qəmli-qəmli yırğalanan yulğunlar mənə payızı göstərirdi.

Atamın bir az da qocalmış başdaşı, qəbristanlıqdakı kimsəsizlikdən çürümüş, ovulmuş taxta başağacıları bir payızın da arxada qaldığını, qışın yaxınlaşdığını deyirdi mənə.

Payızı gördüm. Payızın nəfəsini duydum. Ürəyimə yığdım neçə -neçə sarı yarpaqların qəmli nağıllarını. Payız yağışından gözləri nəmli payız güllərinin nəğməsini gətirdim şəhərə. Payızı gördüm. Şəhərə gəldim. Kəndin payızını gətirdim şəhərə.

...Mən rəssam olsaydım,
sevdiyi tərəfindən atılmış,
sonuncu ümidi də saralmış,
qız ikən qarımış
gözüyaşlı payız şəkli çəkərdim...

...Çəkdiyim şəklin üstünə,
saralmış yarpaqların üzərinə,
payızın ümidlərinə,
tumurcuq-tumurcuq yarpaqlar səpərdim-
Payız şəkli çəkərdim-
Rəssam olsaydım!

Bir anlıq sevinc

Səhər saat 7 idi. Anasıgilin darvazasının yanında bir ağ maşın dayandı. Kərəmin maşını idi. Onları avtovağzalə aparmağa gəlmişdi.

Zeynəb zənbillərini maşının arxasına yığdı. Kiçik qızı artıq maşında idi. Böyük qızının gözləri dolmuşdu. "Nə olar, mənə də apar. Qollarım yaradır axı!" Elə bil, Zeynəbin ürəyi daşdan idi. Özünü elə göstərirdi ki, guya heç böyük qızı Ülkərin sözlərini eşitmir. Əslində isə ağlayırdı. Belə ağlamağa öyrəşmişdi. Ağlayırdı... göz yaşları yanaqlarına yox, içinə, ürəyinə axırdı.

Toya gəlmişdi. Çoxdan, lap çoxdan idi ki, onların həyətidən "Vağzalı" səsi gəlmirdi. Beş qız böyümüşdü bu həyətdə. Zeynəbin bacılarından ikisini zorla qaçırmışdılar. Ona görə də onlar ağ gəlin paltarında tərək etməmişdilər ata yurdunu. Amma üç qız dədə-baba adət ilə köçmüşdü.

Hələ Bakıdan rayona gələrəkən çox şeyi xatırlayırdı Zeynəb. Elə bil dünən olmuşdu qardaşının toyu. 20 il əvvəl... Həmin gün uçmağa qanadı yox idi. Qardaşının toyu günü ona elçi gəlmişdilər. Sevdii oğlanın ata-anası həmin gün Zeynəbi "hə" sini aldılar. Sonra ... hər şey alt-üst oldu. Sevdii oğlanla ailə qurmaq ona qismət olmadı.

Düz 20 il keçib o vaxtdan. 20 il... Qardaşı qızının toyuna gəlmişdi. Anası onu görə kim: "Allah kəssin sənə işini. Elə bil, heç nə yeyib-ıçmirsən. Çox işləmək səni bu günə salıb", - dedi. Bu sözlərin ağırlığına dözə bilmədi Zeynəb. Ağladı. Yenə onun göz yaşlarını heç kim görmədi. İçinə axdı göz yaşları. Dörd ay idi ki, ürəyi nə qədər belə göz yaşları içmişdi. Amma anasının heç nədən xəbəri yox idi. Heç kəs bilmirdi onun işdən çıxdığını. Özü deyə bilməzdi anasına. Şəhərə gələrəkən anasını güclə razı salmışdı. "Evin eşiyin yoxdur orada. Yurdunu xaraba qoyma. Sən şəhərdə uşaq saxlaya bilməzsən. Çətin olacaq sənə" - belə demişdi anası.

Zeynəb isə anasının sözünə baxmadı. Şəhərə gəldi. Cəmi 6 ay çəkdi xoşbəxtliyi. İşə dəvət edən şəxs azad etdi onu işdən. Onu istəməyənlərin yaydığı xırda söz-söhbətlər böyüdü. Nəticədə o, işdən azad olundu. Dörd ay idi ki, Zeynəb yuxularında işə gedirdi. Sevdii kompüterdə təzə şeirlərini yazırdı. İş yeri onun üçün bu yaşacan arzuladığı, xəyalında yaratdığı ən gözəl məskən

idi. Bu məskəndə o hər gün cavanlaşırdı. Onun ruhuna həyat verən yer idi onun iş yeri. Qəflətən hər şeyə son qoyuldu. O vaxtdan sevinc nə olduğunu bilmirdi Zeynəb .

... Toyun necə keçməindən xəbəri olmadı. Elə bil robot idi. Toyda nəse yemək istədi. Yediyi boğazında qaldı. Yarımçıq çıxdı toydan.

... Maşın Bakının avtovağzalına çatırdı. Sanki yuxudan ayıldı Zeynəb. Zənbillərini götürdü. Böyük qızı Ülkərin səsi qulaqlarında əks-səda verdi. "Nə qədər qalacağam burada?". O isə hirsli-hirsli: "Sentyabra qədər", - deyə cavab vermişdi qızına. Anasıgil bilməsə də, böyük qızı onun hirsli olmasının səbəbini yaxşı bilirdi. Ülkər bilirdi ki, anası onları şəhərdə saxlamaq üçün nə qədər maddi çətinlik çəkir. Zeynəb bunların heç birini anasına demədi. Marşrut avtobusuna mindilər. Həmişə rayondan gələndə taksiyə minərdi. İndi isə taksi onun üçün lap vacib idi. Çünki kiçik qızı Aytən xəstələnmişdi. Bütün yol boyu narahat olmuşdu. Zeynəb çantasına baxdı. Cəmi 6 manat pulu var idi. Rayona gedəndə ümid edirdi ki, atalarını itirdiyinə görə uşaqlara verilən təqaüdü alacaq. Amma təqaüd hələ verilməmişdi. Zeynəbin borcu da var idi. Tanış satıcı qadından qardaşı qızına hədiyyə etmək üçün bir stolüstü lampa almışdı. Söz vermişdi ki, rayondan qayıdan kimi borcunu verəcək. Nə ilə verəcəkdi borcunu? Fikirləşməkdən beyni yorulmuşdu. Avtobus az qalmışdı ki, onlar yaşadığı yerə çatsın. Qəflətən avtobus dayandı. "Nə oldu?"- sənişinlər soruşdular. "Təkəri partladı" - pulıqan balaca oqlan məyus-məyus dilləndi. Bayaqdan sakitcə dayanan sənişinlər deyindəyine avtobusdan düşməyə başladılar. Balaca oqlana heç kəs pul vermədi. Oqlanın gözləri dolmuşdu. 30-dan çox adam var idi avtobusda. Hamısı düşüb getdi. Sürücü də çox pərt idi. Zeynəb də zənbillərini bir-bir götürüb yerə qoydu. Balaca qızını düşürmək üçün təzədən avtobusa qayıtdı. Gözləri pulıqan oqlana sataşdı. Oqlan sanki ağlayırdı. Birdən aqlına nə gəldisə Zeynəb çantasını açdı. Sevdidi kitabın arasına qoyduğu 6 manatı axtardı. 3 manatı götürüb balaca oqlana uzatdı. Oqlan duruxdu. "Götür, ay bala, təsəvvür et ki, bütün sənişinlər yol pulunu verib". Oqlan götürmək istəmədi. Zeynəb təkid etdi. "Ay bala, götür. Onsuz da hər dəfə avtovağzaldan gələndə taksiyə 3 manat pul verirəm. Elə bilərəm ki, bu dəfə də taksiyə minmişəm. Götür, pulum olmasa, vermərəm ki ... " Oqlan pulu götürdü.

Zeynəb zənbillərini götürüb arxaya döndü. Balaca qızını səslədi: "Tez gəl". Aytən yüyürüb anasına çatdı. Zeynəb sevinirdi. Ürəyi bir anlıq sevinc qıqılcımları ilə dolmuşdu. Zeynəb sevinirdi. ..

"Tərcümələri qətiyyəən pul xatirirə eləmirəm"

Sevil Gültən: "Şeirlərim ürəyimin göz yaşlarıdır, tərcümə gözümün nurudur"

Tez-tez onun imzasına mətbuatda rast gəlmək olar. Son illər əbədi nəşrlərdə tərcümələri ışıq uzaq gorur. İndiyə kimi iki şeir kitabı da çıxıb. Beləliklə, Sevil Gültənlə olan söhbəti oxucularımıza təqdim edirik.

Zərdab rayonunun Təzəkənd kəndində anadan olmuşam. Gözümü açib evimizin yanında kitabxana görmüşəm. Yadımdadır, kənd kitabxanasına "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti gəlirdi, o qəzeti çox vaxt döşəməyə atırdılar. Kitabxanaçı gedəndən sonra bağlı qapının altından həmin qozeu qargıyla götürüb oxuyurdum, təzədən içəri atırdım. O vaxtdan qəzetçiliyə marağım artdı, jurnalist olmaq istəyirdim. Yuxarı siniflərdə ingilis dilinə həvəsim yarandı, Xarici Dillər İnstitutuna girdim, ingilis dili üzrə təhsil aldım. Təyinatla rayona getdim, orada xeyli müəllim işlədim. 2002-ci ilin axırında Xəzər Universitetinin rektoru Hamlet İsaخانli bir təsadüf nəticəsində məni Bakıya dəvət etdi, universitetin jurnalında işlədim, ovaxtdan da tərcümə ilə ardıcıl məşğul olmağa başladım.

- Bu gün tərcümə sahəsində problemlər olduğu dərəcədə nəzərəcarpacaq inkişaf da var...

Təvəzökarlıqdan uzaq olsa da, şeri tərcümə etmək mənim üçün yaxşı mənada adiləşib. İngilis dili söz ehtiyatı sarıdan dünyanın zəngin dillərindən biridir. İngiliscədən ana dilimizə tərcümə etmək üçün ilk növbədə dilimizi çox gözəl bilməliyəm. Çox vaxt gecədən keçənə kimi otururam,

işləyirəm. Tərcüməçilik mənim üçün istirahətdir. Sənətinə sevgin olanda özünü tamam unudur, bu sənətdə tapırsan. Tökürəm kitabları stolun üstünə, kitabların əhatəsində özümü dünyanın ən xoşbəxt adamı hesab edirəm. Tərcümələri qətiyyənlə pul xatirinə eləmirəm. Bu, sevdiyim işdir ki, özümü burada tapıram, mənim üçün yaradıcılıqdır. Qəşəm Nəcəfzadənin Hollandiyada beynəlxalq şeir müsabiqəsində uğur qazanmasından mənə də pay düşür, həmin uğurun yarısını özümə hesab eləsəm, yəqin ki, Qəşəm inciməz. Həmin şeirləri ingiliscəyə tərcümə eləmişəm. Qəşəmin uğurundan sonra Rəşad Qaracı belə bir söz demişdi ki, ya Avropa şeiri başa düşmür, ya da ki, bu şeirləri yaxşı tərcümə eləyiblər. Yaxşı tərcümə haqqında belə bir fikir var ki, bu, gözəl bir gülüşə arxasından iyləməyə bərabərdir. Nə qədər yaxşı tərcümə eləsən də orijinaldakı keyfiyyəti verə bilməz. Deməli Qəşəm Nəcəfzadənin şəri yaxşı şərdir ki, onun tərcüməsi də yaxşı alınıb. Bu yaxınlarda Amerikadan internetlə məktublaşdığım bir ədəbiyyat adamı məndən yaxşı şerlər istəyib. Rəşad Rövşəni o zaman tapa bilmədim ki, onun şeirlərini tərcümə edib göndərim. Hər halda Rəşad müəllimin özündən şeirləni almağa çalışacağam. Bəzən görürsən, xaricə elə şairlərin şerlərini tərcümə edib göndərirlər, hamıya elə gəliir ki, Azərbaycan şeiri budur. O adamlar ki, yaxşı şeirlər yazırlar, onlar tərcümə elətdirmirlər, başlarını aşağı salıb şeirlərini yazırlar. Qəşəmin şeirləri şübhəsiz yaxşıdır, amma görürsən. səviyyəsi şerləri də tərcümə etməyə məcburam. Xaricdəkilər də elə bilirlər ki, bunlar Azərbaycan ədəbiyyatının güzgüsüdür. Halbuki bizdə gözəl şeirlər yazılır. Görəsən bu gün Məmməd arazın şerləri nə dərəcədə əcnəbi dillərə tərcümə olunur? Əgər Rəşad Rövşən şerlərini mənə təqdim etsə, tərəddüd etmədən hər gün onun hər gün onun bir şeirini tərcümə edərdim. bundan zövq alaram. Demirəm pula ehtiyacım yoxdur. Amma özümü ədəbiyyatımıza xidmət etmiş sayaram.

- Nərdən kinilərin əsərlərini tərcümə etmişsiniz?

Somerset Moəmin hekayələrini tərcümə etmişəm. O. ən çox sevdiyim hekayə ustadıdır. Con Fiverin hekayələri də məndə yaxşı təəssürat yaratdı. Bu tərcümələr ədəbi almanaxtarda işıq üzünə görüb. Amma imkanım olmayanda tərcümələrim başqalarının adından da gedib. Bunu etiraf edirəm. Görmüşəm ki, tərcüməm tanınmış bir ədəbi orqanda nəşr olunub. İnsan tərcüməsində də özünü, daxili aləmini ifadə edir. İnsan daxilən kimdirsə, yazılarında da özünü o cür ifadə edir. Şeir tərcüməsi sanki bir çərçivədir. İngiliscədən ana dilimizə tərcümədə türkcəmizin imkanlarından tamamilə yararlanmalıyım, daha doğrusu, həmin şeirin əyninə don biçməliyəm ki. onu Azərbaycan oxucusuna sevdire bilim. Qoy oxucu şeri oxuyanda yorulmasın. Deyirlər şer tərcümə olunmaz. Mən bu məsələdə fərqli düşünürəm. Deyirəm tərcümə olunan şerdirmi, Məncə şairlər dünyanın əbədi sakinləridirlər, şer isə şair ruhunun göydə gördüklərinin xəyali şəkildə şerə çevrilməsidir, obrazlaşmasıdır. Yaxşı şeir tərcümə olunmalıdır, qoy bütün millətlər özünü o güzgüdə görə bilsin. İnsan zəhmət çəkirsə istədiyinə nail ola bilər. Şeirlərim mənim üçün üreyimin göz yaşlarıdır, tərcümə gözümün nurudur.

- Şeir də yığırırsınız ...

İki şeir kitabım çıxıb. Biri "Küsüb getmək istəyirəm dünyadan", o biri isə "Üreyimin göz yaşları" adlanır. İkinci kitabda publisistik yazıları işıq üzünə görüb. Həmçinin Hamlet İsağanının, Paşa Qəlbinurun, Rəşad Məcidin şeirlərini ingiliscəyə tərcümə etmişəm. Gərək ingiliscəyə tərcümə olunmuş şeiri mürnkün qədər ingilisdilli yaradıcı adam redaktə eləsin. Əks təqdirdə həmin şeir cıllanmış təəssüratı bağışlayır. Əslən Amerikadan olan Cefri Heler bu, şeirləri redaktə edib. Sakyam Moorpya ilə də məktublaşaram, ədəbi söhbətlərimiz olur. Hesab edirəm ki, ingiliscəyə tərcümələrimin içərisində ən yaxşısı Elçin İsgəndərzadənin şeirləri olacaq. Onun 90-dan çox şeirini tərcümə etmişəm, şeirləri çox xoşuma gəldi.

- Azərbaycanda tərcüməçiliyin promleniləri hansılardır?

- Biz oxuyan vaxtı tərcümədən dərs deyiblər, bizə tərcüməçiliyi sevdirdilər. Amma bu gün özəl universitetlərdə tərcümə fakultəsi varsa, niyə dünya ədəbiyyatının ən gözəl nümunələri dilimizə tərcümə olunmayıb? Məncə Cəlililin hekayələrini oxuyanda fikirləşirsən ki, İlahi, ömrüm çatacaq mı bunları tərcümə edib qurtarmağa? Görəsən, bu gözəl hekayələri ingilislərə kim çatdıracaq? Tərcümə fakultələrində elə tələlər tanıyıram ki, adi söz qurmağı da bilmirlər. Tərcümə üçün ilk növbədə lüğəti vərəqləmək, sonra beynin, nəhayət, ürək lazəmdər. texniki tərcümə heç vaxt uğur gətirmir

İngiliscəylə bağlı tərcümə məsələləri

Kulis.az

Mən ingilis dilindən Azərbaycan dilinə, eləcə də Azərbaycan dilindən ingilis dilinə tərcümə etdiyim üçün bu sahədə olan problemlərdən söz açacam.

Tərcümə problemlərindən söz açarkən ilk növbədə lüğətləri qeyd etmək yerinə düşər.

İngiliscə-Azərbaycanca və Azərbaycanca-ingiliscə lüğətlər heç də tələbatı ödəmir. Azərbaycanca-ingiliscə terminlər lüğəti demək olar ki, yoxdur. Frazoloji birləşmələr lüğəti yoxa hesabdır. Tərcümə nəzəriyyəsiylə bağlı kitablar azdır. Hələ də bəzi tərcüməçilər müəlliflərin adlarını “tərcümə” edirlər. İmkani olan istənilən müəllif öz əsərini İngilis dilinə tərcümə etdirir, lazım gələrsə xarici ölkələrdə yayır. Həmin əsərlərin səviyyəsi necədir? Həmin əsərlər nədən bəhs edir? Bunlarla maraqlanan yoxdur. Məncə tərcümə edilən əsərlərə nəzarət lazımdır.

Tərcümə problemlərindən biri də ölkədə çoxlu sayda tərcümə mərkəzlərinin olmasıdır. Bəzən tərcümədən xəbərsiz adamlar tərcümə mərkəzlərinə rəhbərlik edirlər. Yaxşı olardı ki, ölkədəki bütün tərcümə mərkəzləri Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında Tərcümə Mərkəzində birləşsin və ümumi işə nəzarət olunsun.

İngilis dilindən Azərbaycan dilinə edilən tərcümənin redaktoru ingilis dilini bilməlidir. Ola bilər ki, tərcüməçi nəyisə səhv tərcümə edib, yaxud da hansısa yerdə ciddi səhvə yol verib, tərcüməni redaktə edən ingilis dilini bilərsə, tərcüməçinin səhvlərini görə bilər. Azərbaycan dilindən ingilis dilinə tərcümə edilmiş mətnlər isə mütləq dil daşıyıcısı tərəfindən redaktə edilməlidir. Dil daşıyıcısı tərəfindən redaktə ediləməyən tərcümə mükəmməl tərcümə hesab edilə bilməz. Bədii ədəbiyyatı tərcümə edənlər özləri yaradıcı şəxslər olmalıdır.

Dilçi alimlər dilimizin leksik tərkibini necə zənginləşdirmək yollarını arayıb axtarmalıdır. Məsələn, ingiliscə “headrest” (minik maşınında oturmağın yuxarısında baş qoymaq üçün yer) sözü var, mən bu sözün Azərbaycan dilində qarşılığını tapmadım. Bəlkə bu cür sözləri dilimizə qəbul edək? Yaxud “mouse droppings” ifadəsinin ana dilimizdə qarşılığını tapmaqda çətinlik çəkirəm. “Droppings” lüğətdə “Xırdabuynuzlu heyvanların nəcisi, qığ” kimi verilib. Siçan xırdabuynuzlu heyvan deyil, “Siçan qığı” ifadəsi yerinə düşür. Siçanın ifrazatını hansı sözlə ifadə etməlidir tərcüməçi?

Azərbaycan dilindən İngilis dilinə tərcümə edərkən çoxmənalı sözlər çox çətinlik törədir. Yaxşı olar ki, Azərbaycan dilindəki ən çox işlənən çoxmənalı sözlərin ingiliscə qarşılığı işlənib hazırlansın.

Tərcüməçi hazırlığına diqqət artırılmalıdır. Tərcüməçilik fakültəsində təhsil alanlar da xüsusi qabiliyyət imtahanı verməlidir. Xarici filmlərin tərcüməsi peşəkarlara həvalə edilməlidir.

Məncə, AzTM-nin fəaliyyət dairəsində yoxdursa, müxtəlif universitetlərin tərcümə fakültələrində təhsil alan tələbələr birləşdirən bir qurum olmalıdır. Tərcüməylə bağlı televiziya verilişləri olmalı, mətbuatda davamlı maarifləndirici işlər aparılmalıdır. Şifahi tərcüməylə məşğul olanlar da bir mərkəzdə birləşməlidir.

İngilis dilindən Azərbaycan dilinə istənilən əsəri tərcümə edərkən orijinal dildə olan frazeoloji birləşmələr kitabın sonunda verilməlidir. Hər iki dili bilən oxucu üçün bu ifadələrlə tanış olmaq çox maraqlı olardı. Qəzəllərin, bayatıların ingilis dilinə tərcüməsinə son qoyulmalıdır. Onları ingilis dilinə heç cür tərcümə etmək olmur. İngilis dilində qafiyələnən sözlərdən ibarət kitab hazırlanmalıdır.

Tərcümə Mərkəzinin orqanı olan “Aydın yol” qəzeti bir dildə yox, bir neçə dildə çap olunmalı, bu qəzetdə təkcə xarici dillərdən yox, Azərbaycan dilindən xarici dillərə edilmiş tərcümələr də işıq üzü görməlidir.

Deyə bilmədim ki...

<http://aktual.az/>

Neçənci il olduğunu indi yaxşı xatırlamıram. Ya 1978 -ci il idi, ya da 1979-cu il. Bilmirəm, birinci kursda oxuyurdum, ya ikinci kursda. (Hazırkı Dillər Universitetində) Həmyerlimiz bir qızla institutun koridorunda raslaşdıq. Elə bu vaxt yanımdan keçən ortaboş, qarasaçlı, ağbəniz bir qız onunla salamladı. Onu görən kimi həmyerlim olan qız dedi: "Sevil, bax, bu qız da bizim rayondandır. Adı Əzimədi, Xaspolad müəllimin qızı. O da sən kimi öz biliyinə girib instituta." (o vaxtlar rüşvətlə ya tanışlıqla da qəbul olunanlar çox idi) ...O qız ötüb keçdi. Amma o qızın surəti yaddaşıma həkk olundu. Onun da mənim kimi öz biliyinə qəbul olması elə bil o qızla aramızda qəribə bağlılıq yaratdı. İcimdə onunla söhbət etmək, dostluq etmək istəyi yarandı...Amma sonralar o qızla heç vaxt rastlaşmadım. Heç vaxt. Amma hardasa Əzimə adı eşidəndə o yadıma düşüb, yalnız həmin vaxtlarda onu xatırlamışam. İnstitutu qurtarıb təyinatımı öz rayonumuza aldım.

Müəllim işlədiyim vaxtlarda da onunla heç vaxt rastlaşmadım...Heç vaxt.

İllər ötüb keçdi- neçə yazı qarşılayıb, neçə payızı yola saldıq. Özümüz də hiss etmədən bir gün gördük ki, cavanlıq illərimiz arxada qalıb- çox arxada. Hər dəfə oxuduğum instituta gedəndə o vaxtkı özümü axtarıram. Elə bilirəm tələsə-tələsə auditoriyalara axışan tələbələrin arasında görəcəm özümü, tələbə yoldaşlarımı.

İllər ötüb keçdi. Ətrafımızda hər gün gördüyümüz insanlar gözlerimiz önündə yaşa doldular, amma tələbəlik illərində xəyalımıza həkk olunanlar, ötüb keçən illər ərzində bircə dəfə rast gəlmədiyimiz insanlar necə varsa eləcə də qaldılar- xəyalımızdakılar qocalmadı. İllər sonra tələbə yoldaşlarımızın bəziləri ilə görüşdük- onları görən kimi onların cavanlıq obrazları yaddaşımızı tərk etdi- yerini onların indiki obrazı tutdu.

Aradan keçən 36-37 il ərzində heç vaxt Əziməylə rastlaşmadım. Heç vaxt. Amma yaddaşımın bir küncündə neçə illər öncə institutun koridorunda gördüyüm o qızın surəti hələ də öz yerindəydi...

Bir neçə ay əvvəl müxtəlif saytlarda Almaniyada yaşayan Əzimə Ağalarovanın çap olunmuş kitabları haqqında xəbər verilmişdi. Özü haqqında da qıscas məlumat vardı. Xarici Dillər İnstitutunun məzunu olduğunu oxuyan kimi o vaxt koridorda gördüyüm qız yadıma düşdü....O idi. Əzimə...

Kitab mağazalarında Əzimənin kitablarını axtardım. Tapmadım. Kitaba ön sözü İlqar Fəhminin yazdığını oxudum, nəhayət, Əzimənin kitablarını ondan aldım...

Facebook- da tapdım Əziməni...Profil şəklini görən kimi tanıdım- tələbəlik illərində çəkilmiş şəklini qoymuşdu profilinə. O şəkildə sanki maqnit gücü vardı, baxanda adamı geriye- illər öncəyə qaytarırdı.

Oxudum onun kitablarını...Fikrimi yazdım. O da şeirlərimi tapıb oxudu, oxuyub kövrəldiyini yazdı...

O gün yenə də yazıların haqqında fikrini bölüşdü. Sonda “İnşallah, Bakıya gələndə mütləq səninlə görüşəcəm” yazdı...

Əlbəttə, onu görməyimə çox şad olardım...Çox... Yazılarım haqqında yüksək fikirdə olan, oxuduğu hər yazıma rəy yazan həmyerlimi, duyğu dolu kitablar yazan yazıçı qadını görmək elə ürəyimcə olardı ki...

Amma, ona deyə bilmədim ki, səni görmək istəmirəm. Deyə bilmədim ki, illər öncə hər ikimizə doğma olan institutun koridorunda gördüyüm o qızı görmək istəyirəm....O qızı. ...Profil şəklindəki qızı....

Haradan başlanır vətən?

<http://ayb.az/>

(Cahangir Məmmədliyə)

Orta məktəbdə oxuyanda sərbəst mövzuda çoxlu inşa yazdıq. “ Haradan başlanır vətən?” adlı inşa yadıma düşür. Bəlkə də o vaxt yazdığım inşadan “ əla” qiymət almışam. Amma indi başa düşürəm ki, mən o vaxt bu mövzuda “əla”ya layiq inşa yazı bilməzdim. Yalnız indi , orta məktəb illərimdən 30 ildən çox vaxt keçəndən sonra bu mövzuda inşa yazmağa ürək edə bilərəm.

Haradan başlanır vətən?- Dünyaya ilk dəfə göz açarkən gördüyümüz yerdən başlanır vətən. Üzümlə toxunan ana nəfəsindən, Anadan başlanır vətən. Beşikdən, ilk dəfə eşitdiyimiz nəğmədən- ana laylasından başlanır vətən. İmklədiyimiz , divarından tutub ayağa durmağı öyrəndiyimiz otaqdan başlanır vətən. İlk dəfə ayağımız toxunan, ayağımız altı boyda torpaqdan başlanır vətən.

Ata yurdundan, ata yurdundakı ağaclardan başlanır vətən. Lap körpə olanda vətənin sərhədləri evin divarları olur, bir az böyüdükcə, yeriməyə başlayandan sonra isə ata yurdunu dövrəyə alan çəpərə qədər uzanır vətən sərhəddi. Böyüdükcə vətənimiz də genişlənir. Boya-başa çatdığımız kənddən, oxuduğumuz məktəbdən başlanır vətən. Suyunu içdiyimiz bulaqdan, kəhrizdən başlanır vətən. Yayda sularına baş vurduğumuz balaca arxılardan, çaylardan başlanır vətən. Yazın ilk aylarında taxıl zəmisindən boylanan kövrək lələdən başlanır vətən. Uşaqlıq illərimizin xatirələri hopan tozlu kənd yollarından başlanır vətən. Yaz gələndə, axır çərşənbədə üstündən tullandığımız tonqallardan başlanır vətən. Yayda kölgəsində sərinlədiyimiz, qışda çıpaq budaqlarına baxıb kövrəldiyimiz ağaclardan başlanır vətən..

.... Doğmalarımızın əbədi yuxuya getdiyi kənd qəbristanlığından başlanır vətən.

Qəbristanlığa aparan yovşanlı yollardır vətən. Doğmalarımızın adı həkk olunmuş başdaşdır vətən...

....Kədərin də azı, çoxu olur, sonsuzu olur. Ürəklərində sonu görünməyən kədər yükü daşıyan, ata yurdu əsir düşmüş , yerlə-yeksan edilmiş, doğmalarının qəbri, başdaşı uçurulmuş insanlardır vətən. O insanların uşaqlıq xatirələri, dünyasını dəyişmiş ata-analarının, doğmalarının didərgin ruhlarıdır vətən. Doğmalarının ayaq izlərinə həsrət qalib yol gözləyən kəndlərdir vətən.

Dağılmış qəbirlərin ağlayan torpağıdır vətən. Üstündə adlar həkk olunmuş başdaşların bizə sarı boylanan ümidləridir vətən. Ürəyimizdən gözümüzə axıb göz yaşına dönüb yanaqlarımızı donduran bir damla göz yaşıdır vətən...

Nə vaxtsa əsir düşmüş o torpaqlar azad olunacaq...Nə vaxtsa o torpaqlara qayıdacaq insanlar. Bəs o insanların uşaqlıq xatirələri yaşayan evləri geri qaytarmaq mümkünmü? Dağılmış qəbirləri,

sındırılmış başdaşlarını əvvəlki kimi bərpa etmək mümkünmü? Didərgin ruhları ovutmaq olarmı? Doğma yurd həsrətiylə dünyadan köçən insanların həsrətinə son qoymaq qeyri-mümkündür axı!

...Bir yaşlı kişinin yol çəkən gözləri, bir yaşlı qadının ünvanına çata bilməyən ağısı, bayatısıdır vətən.. Hər gecə onların yuxusuna giren qolları bağlı uşaqlıq xatirələridir vətən.

...Ata yurdundan, ata evimizdən başlanır vətən...Ata evini ziyarət etmədən yaşayan, ata evinə yuxularda qonaq gedən hər bir insan dərd qatarıdır sanki....

...Mən rejissor olsaydım bir film çəkərdim. Bir az sənədli olardı, bir az bədii, bir az fantastik olardı o film...Bir qatar...İçində bir kişi- uşaqlığına və gəncliyinə əlvida demiş bir kişi. Ayaqüstə durub-ümidlərindən yapışıb bərk-bərk. Ürəyi dolu söz yüküylə- tək qalanda özü –özünə pıçıldadığı sözlərin hamısını yığıb ürəyinin içinə. Əllərində yük var. Vətənsiz qaldığı illərdə daşdığı yüküdür. Gözünün birində bir damla göz yaşı donub qalıb, o biri gözündə ümid parıldaıyır...Saçları dümağdır- ayrılıq dumanı çöküb başına.

Qatar gah insan kimi ayağı üstə yeriyir, gah quş kimi qanad açıb havada qanadlanır. Qatarın pəncərəsindən çölə boylanır kişi.. Qatar fırlanır yer kürəsini. Dünyanın ən böyük şəhərləri pəncərə önündən bir –bir gəlib keçir...Amma o kişinin düşəcəyi stansiya hələ uzaqdır, görünmür. Qatar yol gedir...gedir...

Qatardakı kişi pəncərədən boylanır....Ata yurduna, ata evinə gedir o kişi.. Uşaqlıq xatirələrinə qonaq gedir...Ata-anasının yerlə-yeksan olmuş qəbrini ziyarətə gedir. Ata-anasının sındırılmış başdaşına ürək dolusu göz yaşı aparır....Getdiyi ünvan- Ağdam, Novruzlu kəndi...

“Üç”lər hara aparır?

<http://www.azadinform.az/> “Könül dəftəri” silsiləsindən

Mənim həyatımda elə hadisələr olub ki, həmin hadisələr həyatımı başdan-başa faiz dəyişib. Belə hadisələrdən biri də 1978-ci ilin avqust ayında- qəbul imtahanında baş verib. Mən kənddə böyümüşəm. Səkkizillik məktəbi qurtarıb Zərdab şəhər 2 nömrəli orta məktəbə getdik. Tələbə olmaq arzusu da elə o vaxtdan yarandı. Məktəbin ali məktəb tələbəsi olan məzunları ilə qış tətilində görüş keçirilirdi. O görüşlər məndə tələbə olmaq arzusu oyatdı. Arzum ingilis- dili müəllimi olmaq idi. Beşinci sinifdə ilk dəfə bizə ingilis- dili dərsi keçən Əlihəsən müəllim bu fənni bizə sevdirmişdi.

O vaxt da instituta girmək çətin idi. “Rüşvət” verənlər daha asan, bilikli olanlar isə çox çətinliklə qəbul olurdular. Tələbə olmaq arzumu ailədə heç kimə demədim. Bir də məktəbi qurtarıb attestat alanda “baba” ma (atamıza “baba” deyərdik) bu haqda dedim. Əvvəl evdə razı olmadılar. Onlara elə gəlirdi ki, kasıb balası instituta girə bilməz(atam traktorçu idi, anam isə kolxozçu).

Qəbul imtahanlarına demək olar ki, pambıq kolları arasında hazırlaşmışdım. Dərstdən sonra bizi kolxozçulara kömək etməyə aparırdılar. Ya seyrəltmə işi aparırdıq, ya əlaq edirdik. Yorulub oturanda kitab oxuyurdum. Mənə görə kitab oxumaq istirahət idi. Neçə kitablarımı pambıq kolları arasında itirdim. Bütün mövzuları ən azı yüz dəfə təkrarlamışdım. Fikrim qəti idi: Bakıdan kəndimizə tələbə kimi qayıtmaq.

Atam maaşını alandan sonra Bakıya gəldik. Yaddaşımın səhifələrini nə qədər vərəqləsəm də şəhərə ilk dəfə gelişimi bütün detalları ilə xatırlaya bilmirəm. Yadımda qalan odur ki, yaşıl ipək don və ağ rəngli yay ayaqqabısı geymişdim. Bir boz rəngli çamadana isə kitablarımı yığmışdım. İmtahanlar arasında üç-dörd gün vaxt olurdu. Bir daha təkrarlamaq istəyirdim.

Nə isə... Atam məni şəhərdə yaşayan əmimgilə qoyub kəndə qayıtdı.

İlk imtahan ingilis –dilindən idi. “4” aldım. Bütün suallara cavab versəm də, “4” qiymət verdilər. Dedilər ki, tələffüzüm zəifdir. İkinci imtahandan-tarixdən də “4” aldım. Üçüncü imtahan ana dili və

ədəbiyyatdan yazılı imtahan idi: inşaadan “5” aldım. Sərbəst mövzu yazanlara üstünlük verirdilər. Mən də inşanı sərbəst mövzuda yazmışdım.

Amma ən böyük “dağ” qarşıda idi. Əgər axırıncı imtahandan “3” alsaydım qəbul oluna bilməzdim, müsabiqədən keçməzdim. İndiki dillə desək, “bal” im çatmazdı.

Axırıncı imtahan ana dili və ədəbiyyatdan şifahi imtahan idi. Tam arxayın idim.

“5” almalıydım.

Amma... Bütün suallara cavab versəm də mənə “3” vermək istəyirdilər. Bu isə arzularımın puç olması, valideynlərimin ümidlərini qırmaq idi. Mən onları inandırmışdım ki, kasıb balası da instituta girə bilər.

İmtahan götürənlərdən biri yaşlı qadın idi. Mən ondan tələb edirdim ki, mənə çoxlu suallar versinlər. Amma o məni eşitmək istəmirdi. Niyəsini sonralar başa düşdüm. Mən öz gücümə instituta girməklə rüşvət verənin yerini tutmuş olurdum.

Müəllim əlinə qələm aldı ki, mənə “3” yazsın. O vaxtkı halımı təsvir etməkdə çətinlik çəkirəm. Gözlərim dolmuşdu. Elə bu vaxt imtahan otağının qapısı açıldı. Orta yaşlarında bir kişi otağa daxil oldu. Elə bil göydən düşdü o kişi. Mənə yaxınlaşdı. Dedim ki, mən “3” almaq istəmirəm. Mənə sual versinlər, “5” almaq istəyirəm. Həmin kişi müəllimlərə dedi ki, mənə sual versinlər. Hardan sual versələr də cavab verdim. Sonda həmin kişi dedi ki, özü də mənə sual vermək istəyir. Amma dedi ki, sualıma cavab təbii olmalıdır. İmtahandakı ab-havaya uyğun. Dedi ki, iki cümlə deyim, biri tərz-i-hərəkət budaq cümləsinə aid olsun o biri isə təyin budaq cümləsi olsun.

Cümlələrimi bu cür qurdum:

“Mən elə oturmuşam ki, heç elə bil imtahanda deyiləm”, və “Sizə elə tələbələr lazımdır ki, mənim kimi bütün suallara cavab versin”.

Kişi razı qaldı. Müəllimlərin daha əlacı qalmadı. Bayaq mənə “3” yazmaq üçün qələmi əlinə götürən qadın mənə “5” yazdı...

...Qəbul olanların adı divarda vərəqdə yazılırdı. Öz adımlı divara vurulan kağızdan oxuyandan sonra arxayın oldum. Atam Bakıya gəldi- kəndə qayıtdım. Çamadanım da əlimdə...

Mən kəndə qayıdanda hamı mənim “qəhrəmanlığımdan” danışdı. Sən demə, imtahan otağına girən həmin ortayaşlı kişi “Azərbaycan müəllimi” qəzetinin müxbiri imiş- Allahverdi Eminov.

“Azərbaycan müəllimi” qəzetinin 23 avqust 1978 –ci nömrəsində bir məqalə dərc olunmuşdu. “Üçlər hara aparır?” adlı o məqalədə zəif cavab verənlərlə yanaşı mənim barəmdə də geniş yazılmışdı. Bir sütun mənə həsr edilmişdi. Pambiq rayonundan olmağıma baxmayaraq necə hazırlıqlı olmağımdan yazmışdı. Həmin məqaləni oxuyan müəllimlərim artıq mənim tələbə adını qazanmağıma məndən əvvəl bilirdilər.

P.S. Həmişə Allahverdi Eminovu görmək, ona təşəkkür etmək istəyirdim. Amma bu mənə bir də az qala 30 ildən sonra nəsib oldu. Deyəsən 2008-ci il idi. Muğam Teatrında ədəbi –dram hissə müdiri işləyirdim. Əslən Salyandan olan hansısa bir şair yaxud da musiqiçinin yaradıcılıq gecəsi idi. Birdən aparıcının

“Soz verilir Allahverdi Eminova” deməsi məni o illərə apardı... Tədbirdən sonra ona yanaşdım. İllər öncə olan hadisəni ona xatırlatdım. Yadına düşdü. Gec də olsa ona təşəkkür etdim. Onu da əlavə edim ki, həmin gün o bircə dəqiqə gec gəlsəydi artıq mənə “3” yazılacaqdı...Onun vaxtında imtahan otağına girməsi mənim bütün həyatımı dəyişdi....

Qurbanəli bəy XXI əsrdə

<http://www.avanqard.net/>

Hadisələr vaxt olur XXI əsrdə, 2012-ci ilin axırlarında, Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərində. Noyabrın sonlarında mobil telefonuma zəng gəldi. Bir kişi idi. Telefon nömrəmi YB üzvlərindən biri verib ona. Kitab tərcümə etdirmək istəyirdi. Kimliyi ilə maraqlandım. Vəzifə adamıdır. Hamımızın tanıdığı bir yerdə işləyir. Hətta bir az sevinən kimi oldum. Gör haaa, o boyda vəzifədə işləyən adamla ünsiyyətdə olacam...

Vaxt təyin etdi. Deyilən vaxtda onun iş yerinin qarşısında idim. Yazını verdi və xahiş etdi ki, bacardığım qədər tez qurtarım. Təcili çapa getməlidir. Onu da əlavə etdi ki, yazıda çoxlu korrektə səhvləri var, onları da düzəldim, onun da haqqını verər. Razılaşdım. İstədim deyəm ki, gəlin müqavilə bağlayaq. Demədim. Nədənə mənə elə gəlir ki, “gəl müqavilə bağlayaq” – demək qarşısındakı adama inamsızlıqdır. İnanmamaq isə həmin adamı təhqir etməkdir. Mən isə bu vəzifəli adamı təhqir etmək istəmirdim.

- Neçəyə edirsiniz?-sual verdi.

Dedim ki, normal halda söz sayına görə tərcümə edirlər, belə baha olur, mən səhifə hesabı edirəm. Ən aşağı qiymət dedim.

- Yox, buna gücüm çatmaz-, dedi (Təsəvvür edin ki, bazarda kartofun kilosu 50 qəpikdir. Bir adam gəlib deyir ki, 50 qəpiyə 10 kilo kartof versin)

Deyəndə ki, Azərbaycan dilindən ingilis dilinə tərcümə çətindir, nə desə yaxşıdır? Deyir ki, Ruscaya tərcümə daha çətindir. Fikrini onunla əsaslandırır ki, rus dilindəki “ж” hərfini yazmaq çox çətindir. Bu adama görə tərcümə etmək həfləri yazmaqdır, özü də əllə yazmaq.

O dediyi qiymətlə razılaşdım. Öz-özümə dedim ki, onsuz da boş-bekar oturmuşam evdə. Nə verərsə, qənimətdir. Söz var deyərlər, “Bekar dayanınca düşməninə daş daşı”. Qabaqcadan bir az beh verməsini istədim. Əvvəlcə duruxdu, sonra bir az verəsi oldu. Söz verdi ki, yazını təhvil verən gün qalan haqqımı verəcək. Niyə də inanmayım ki...Kişi ki, söz verdi, yerinə yetirər. Mənə görə belə olmalıdır.

...Verdiyi yazıya gəlib evdə baxdım, çox hissəsi ensiklopediyadan kopya edimişdi. Bakının tarixi haqda, sonra da bəzi məktəblərin yaranma tarixi, onların direktorları barədə məlumatlar. Adətən bu cür kitabları çap edəndən sonra kitabda adı çəkilən bütün adamlara satırlar. Yəni, belə kitablar pul qazanmaq üçün vasitədir. İngilis dilinə tərcümə etdirməkdə məqsədi isə daha çox qazanmaq, yəni o kitabı xarici ölkələrin səfirliklərinə satmaq idi.

Yazı çox pis şəkildə yığılmışdı. Başdan-başa korrektə səhvi ilə dolu idi.

....Yazını onun dediyi vaxtda təhvil vermək üçün bütün vaxtımı, gücümü sərf etdim. Demək olar ki, sutkanın yarısını tərcümə etməklə məşğul oldum. Hətta söz verdiyim vaxtdan da iki gün qabaq yazı hazır oldu. Boş vaxtım olduğundan yazının Azərbaycan variantını da korrektə etdim, kişi söz verib, korrektəyə görə də az –çox haqq verər, dedim.

...Zəng etdim ki, tərcümə hazırdır. Düşünürdüm ki, yenə də onun iş yerinin qarşısına gedəcəm, yazını diskdə təhvil verib zəhmət haqqımı da alacam..Necə deyərlər...” sən saydığını say...”. Dedi ki, filan yerdə olan nəşriyyata gedim, o da gələcək ora. “Ağa deyir sür dəreyə..” .. Neyləməliyəm ki? Günlərlə əziyyət çəkmişəm, zəhmət haqqımı almaq üçün onun dediyi ilə razılaşmalıyam ya yox?!

Çox uzaqda idi nəşriyyat . Hava da yağışlı. O dediyi vaxtda çatdım nəşriyyata, əgər ona nəşriyyat demək mümkünə. Qapıdan içəri girəndə üfunət iyi vururdu adamı. Birtəhər dözüb ikinci mərtəbəyə qalxdım. İki qız, bir kişi vardı nəşriyyat adlanan yerdə. Qızlar çay içirdilər, kişi isə komputerdə qurdalanırdı.

....Tərcümə etdiyim yazını təhvil verdim, özünü nəşriyyat direktoru kimi təqdim edən şəxsə...

...Öyləşib gözləməyə başladım...Təxminən 3 saat keçdi. Neçə dəfə zəng etdim filankəsə. Hər dəfə də “ çatıram” dedi...Axır ki, gəlib çatdı. “ Nəşriyyat”-ın işçilərinə tapşırıq verdi ki, kitaba yazılmış ön sözü hazırlasınlar. Bir saat da ön sözə sərf olundu. Çap edib verdi mənə. Gördüm ki, bu filankəs kişinin mənə haqq vermək fikri yoxdur. Dözə bilmədim:

-Bəs mənim zəhmət haqqım? Axı mən yazını tamam qurtarmışam, təhvil vermişəm...

Könülsüz-könülsüz əlini cibinə salıb mənə çatası haqqın yarısını çıxartdı.

- Bəs niyə hamısı yox- sualıma “ Bir az pul da mənə qalsın”, - dedi.

Sanki mənə milyonlar verirdi.

- Bəs ön söz üçün nə qədər verəcəksiniz?

Sualımı eşidib qaşqabağını salladı. “ 6-7 səhifə nədir ki, ona görə haqq istəyirsiniz? Sizin əlinizdə heç nədir..”

Ürəyimdə dedim ki, təki yerdə qalan pulumu versin. Ön sözü də götürüb gəldim evə. Bütün gecə fasiləsiz işləyib tərcümə etdim . Səhəri gün zəng etdim. “ Aparın nəşriyyata” -deyəndə öz fikrimi bildirdim: “ Mən niyə gedim ora. Zəhmət haqqımı orda işləyən qızlara verin, gətirsin mənə, mən də ön sözü təhvil verim.” Bəlkə də gedərdim, amma ordakı üfunət iyini bir daha ciyərlərimə çəkmək istəmirdim.

Razı oldu. Axşamüstü saat 4 –də zəng etdi ki, ordakı qızlardan biri zəhmət haqqımı gətirir mənim yaşadığım yerin yaxınlığındakı metroya. Uzaqbaşı bir saatlıq yoldur. Saat 5 oldu. Qızdan xəbər olmadı. Zəng etdim filankəs müəllimə, dedi ki, yəqin tıxacdadır. “ Axı o qız işləyən yer düz metronun yanındadır, niyə metroyla gəlmir ki? “ -deyəndə hazır cavab filankəs : “ Bilmirsən ki, metro bu vaxt basabas olur? Bu cavan qız uşağı basabasda necə getsin?”-cavabını verdi. Yaxşı, gözləməkdən başqa nə çarəm var ki...Saat 6 oldu, 7 oldu, 8 oldu...Pul gətirən qızdan xəbər çıxmadı. Utana-utana (atalar nə yaxşı deyib:”Utan utanmazdan qorx qorxmazdan”) yenə zəng etdim. Dedi ki, qız tıxacda qalıb yorulub, qoy səhər gəlsin. “ Eybi yox, axşamın xeyrindən sabahın şəri yaxşıdır.”

...Səhər saat 8 olardı. Yuxudan təzə durmuşdum. Tanımadığım nömrədən zəng gəldi, salam-kəlamız: “ Mən nəşriyyatdakı qızam. Tez gəlin metronun yanına. Tələsirəm, universitetə gedirəm” –deyib telefonu söndürdü. Vəssəlam!

...Dərsə gedən qızıma ön sözün tərcüməsini verirəm diskdə (hətta ön sözün də Azərbaycan variantını korrekte etmişəm) . “ Zəhmət haqqımı verəcək, disk ver, pulu al gətir. “

Qızım gedir. Beş-on dəqiqədən sonra qayıdır. Əlində də bir dəstə vərəq. “ Pul vermədi?” –sualıma :“ Yox, bu vərəqləri verdi, dedi ki tərcümə edəsən.”

Səhər tezdən olduğundan filankəsə zəng etmirəm. Günortaya yaxın zəng etdim.

- Kitabda şəkillər də olacaq. Şəkilaltı sözlərdir. Çətin deyil ki...Bunu da edin, sabah zəhmət haqqınızı çatdıracam, - dedi.

.....15 səhifəlik şəkilaltı sözləri də tərcümə edib qurtarıram, zəng edirəm filankəsə:

- Hazırdır – deyirəm.

-Bu gün zəhmət haqqını çatdıracam, oğünkü qıza verərəm, gətirər -deyir.

...Gözləyirəm. Neçə saat keçir. Heç bir xəbər çıxmır. Zəng edirəm. Telefona özü cavab vermir. O gün nəşriyyatdakı kişi cavab verir, deyir ki, guya filankəs xaricə gedib, 3 günlüyə, telefonunu da ona verib. Mənə e-mail adresi deyir ki, şəkilaltı sözlərin tərcüməsini həmin ünvana yollayım, filankəs gələn kimi, haqq-hesab edir.

-Axı mən onunla səhər danışmışam, bəs niyə demədi ki, xaricə gedəcək. Həm də axı xaricdə də burdakı nömrələr işləyir, -deyirəm.

- Mən heç nə bilmirəm, -deyib “adboy” verir.

...Artıq tərs damarım tutur. Zəng edib tələb edirəm ki, mənim haqqımı səhərə qədər çatdırmasalar filankəsin iş yerinə gedəcəm, görüm həqiqətən işdədir ya yox.

...Filankəsin telefonuna cavab verən adam hirsələnir:

-Elə etməyin ki, bu yazını başqasına tərcümə etdirim.

...Bu isə o deməkdir ki, mənim təhvil verdiyim tərcümə öz adımla çap olunmaya da bilər.

Dəfələrlə zəng edirəm. Nəhayət ki, filankəsin telefonuna cavab verən “ kişi” söz verir ki, səhər tezdən qız pulumu çatdıracaq. Həm də bizim evin yaxınlığındakı metronun yox, o qızın yaşadığı yerə yaxın metronun yanında. “ Sən o qızdan artıq deyilsən ki...Niyə o qız sənə ayağına getməlidir?”

....Nəhayət ki, zəhmət haqqımı alıram. Ön sözün tərcüməsini, şəkilaltı sözlərin tərcüməsi, eləcə də Azərbaycan dilində olan mətndəki korrekte işim üçün qəpik də almıram. Pis olmuram. Çətinliklə də olsa zəhmət haqqımı aldığıma sevinirəm...

...Dünən telefonumdan filankəsin nömrəsini silmək istədim. Birdən ağılıma nə gəldisə onun nömrəsini saxladım, amma adını pozub yerində Qurbanəli bəy-XXI yazdım.

Axı bu filankəs Qurbanəli bəy XIX əsrdə yaşamır ki, gedib tövlədə gizlənsin. İndi gizlənmək üçün çox gözəl vasitə var: Mobil telefon. Ya telefonu söndür, ya da ver yanındakı adama, o da desin ki, filankəs burda yoxdur.

Kakay - ölmüş bir sevginin ruhu....

Rayonumuzda onu çoxları tanıyır. Təxminən 60 yaşlarında ortalıq boylu bir kişidir. Ona “déli” demək bəlkə də günah olar. Adətən uşaqlar delidən qorxub qaçarlar. O isə heç kimə dəyib-dolaşmır. Mən heç vaxt onun əynində təzə paltar görmədim. Əynində köhnə, uzun pencək, şalvarının ətəyi yerlə sürünər həmişə. Saçı-saqqalı uzun, lap dərvişlər kimi. Əlində də yoldan yığıldığı cır-cındır olar. Sakitcə gəzər küçələri, yolda nə görsə götürüb boxçasına qoyar. Ya da kiməsə yanaşib siqaret istəyər...

Sözsüz ki, onun öz adı var. Amma heç kim onu öz adıyla çağırır. Sadəcə “Kakay” deyirlər ona... Maraqlanmışam bu insanın taleyi ilə. Deyilənə görə, cavanlıqda çox ağıllı olub, institut qurtarıb. Cavanlığı hind kinolarının məşhur olduğu, kənd yerlərində hətta divarlarda göstərildiyi vaxta düşüb. Hansısa bir hind kinosundakı aktisaya vurulur dəlicəsinə. O qızı görmək üçün Hindistana getmək istəyir. Sovet dövründə Hindistana getmək möcüzə kimi bir şeydi.

“Kakay” da yalnız Moskvaya qədər gedə bilir. İcazə vermirlər. Təkrar-təkrar ümidlə Moskvaya gedir, nəticəsi olmur. Beləcə, sevgi dəlisinə çevrilir.

Hər dəfə onu görəndə düşünürəm, deyirəm görəsən onun sevdiyi o hind qızı, o aktrisa görəsən xoşbəxt ola bilibmi bu həyatda? O qıza olan sevgi bir cavan oğlanı bədbəxt etdi, bir cavan oğlan qadın sevgisi olmadan yaşadı bu həyatı. Xoşbəxt olası bir həyat bədbəxtliyə düşər oldu. Bəlkə Kakayın sevdiyi o hind qızına sevgisiz bir həyat qismət olub? O qızın bəxtinə düşəsi sevgi payının hamısı Kakaya verilib? Kakay o qızın sevgi payını Hindistana aparmaq üçün çox cəhd edib, amma Moskva dağ kimi durub arada. Moskva Kakayla Hindistan arasında bir uçurum olub. Kakay o uçurumdan Hindistan tərəfə keçə bilməyib. Bir qıza sevgi payı çatmayıb. Bir qıza ünvanlanmış sevgi qisməti əbədi olaraq onun ürəyində qalıb.

...O gün yenə gördüm Kakayı. Öz-özümə dedim ki, görəsən Kakay mobil telefonun, internetin olduğu vaxtda o hind qızına vurulsaydı, nə baş verərdi? Xoşbəxt olardımı? Kim bilir...Kakaya zamana uzuzan insan demək olarmı?

Amma mənə görə, sevginin böyüklüyü onun əlçatmaz olmasındadır... Yəqin ki, Kakayın ürəyinin dərinliyində, ölmüş arzularının, solmuş ümidlərinin arasında o əlçatmaz sevginin qalıqları hələ də yaşayır. O çoxdan sönmüş sevgi ocağının közərtilərini onu yaşadır hələ. O, küçələri gəzib-dolaşır - ölmüş bir sevginin ruhu kimi

Kim deyir ki, müharibələr qurtarır?!

(1941-ci ildən ömürlərinin sonunadək hər yolu gözləyən bibilərimin xatirəsinə)

Mənə görə müharibələr heç zaman bitmir. Müharibədən sonra dağılmış binaların yerində təzəsi tikilə bilər, düşmən əlində olan torpaqlar geri alın bilər. Amma müharibənin insanlara vurduğu yaralar çox gec sağalır, bəlkə də heç sağalmır.

Nə qədər ki müharibənin yara vurduğu o insan yaşayır, müharibənin vurduğu yaralar da bir növ o insanla birgə “ömür” sürür. O insan dünyasını dəyişəndən sonra isə ruha hopur o yaralar. Bir yaralı ruh dolaşır bu dünyada.

Bibilərimdən yazmaq istəyirəm. Müharibənin ömürlərinə, bəxtlərinə zərbə vurduğu bibilərimdən. Yox, bu müharibə doğma torpağımız uğrunda gedən müharibə deyildi, bu müharibə Böyük Vətən müharibəsi idi.

Böyük bibimin əri müharibəyə gedəndə o cavan bir gəlinmiş. Qucağında da bir körpə qız uşağı. Kiçik bibimin əri müharibəyə yollananda isə təzəcə toyları olubmuş. 1941-ci ildə. Hər iki bibim necə deyirlər, bir üz qız, bir üz gəlin yol gözləyiblər. Ömürlərinə yoldaş seçdiklərinin yolunu. Amma

onlardan heç bir xəbər gəlməyib. Nə öldü, nə qaldı xəbəri. “Qara kağız” ları da gəlməyib ki, birdəfəlik gözlərini yollardan yığsınlar.

Böyük bibim Gülgəz qızını tək böyütdü. Cəmi bir ayın gəlini olmuş kiçik bibim Güldəstənin isə oğlu dünyaya gəldi - heç vaxt ata üzünü görmədi bu oğul. Onların evində “ata” kəlməsi işlənmədi. Sanki tale bu uşağa “ata” kəlməsini deməyi qadağan etmişdi. Atasız böyüdü hər iki bibimin uşaqları. Amma, böyüdülər! Bibilərım nənə oldu yol gözləyə-gözləyə. Ümidlə gözlədilər. Elə bildilər ki, gec də olsa qayıdacaqlar. Ümid etdilər ki, bəlkə əsir düşüblər, gec-tez xəbər gələcək onlardan. Bəlkə də ölüm xəbərini alsaydılar rahat köçərdilər bu dünyadan.

Eləcə, yol gözləyə-gözləyə ömür sürdülər. Ömür yoldaşı olmadan. Ömür yoldaşı- həyat yükünü yarı böləndir. Onlar bu ağır yükü tək daşıdılar kimsənin köməyi olmadan.

Evlərinin divarlarından ərlərinin şəklini asdılar. Onlar gündən –günə, ildən-ilə qocaldılar. Amma divardakı şəkillər qocalmadı. Onlar nənə oldular. Şəkildəki cavan oğlanlar qocalmadılar. Dərdlərini o şəkillə bölüşdülər, təklidən bezəndə, yorulanda şikayətlərini o şəklə dedilər. Adətən ölənin adamının şəklinə qara lent dolayırlar. Onlar o şəkillərə heç vaxt qara lent dolamadılar. Çünki ölüm xəbəri almamışdılar. Çünki onların qəbri üstündə göz yaşı axıtmamışdılar. Onların arzusu göz yaşlarını axıtmaq üçün onların qəbrini tapmaq idi. Bilmirdilər harda axtarsınlar. O Böyük Vətən deyilən ölkə axı bizim vətən deyildi! O Böyük Vətənin hansı kəndində, hansı şəhərində axtarsınlar o qəbirləri?

Yadımdadır, tələbə vaxtı əlaçı tələbələri Ukraynaya aparmışdılar. Lvov qəbiristanlığına getmişdik. O boyda qəbiristanlıqda azərbaycanlı fəmiliası axtarırdım. Bibilərımın ərlərinin adlarına rast gəlmək ümidiylə xatirə lövhələrinə həkk olunmuş adları bircə-bircə oxuyurdum. Amma onların adlarına rast gəlmədim.

...Böyük bibim 25 il əvvəl dünyasını dəyişdi... Yol gözləyə-gözləyə. Ərinin ruhu ilə o dünyada görüşmək ümidiylə...

Kiçik bibim iki il əvvəl köçdü bacısının yanına. Düz 70 il yol gözlədi. 70 il. 1941-ci ildən bəri ürəyində gəzdirdiyi ürək dolusu həsrətini də özünüylə apardı. Ərinin, oğlunun atasının qəbrinə axmalı olan göz yaşları eləcə gözündə qaldı. Göz yaşları da öldü onunla birgə. Çoxdan baba olmuş oğlunun heç vaxt demədiyi “ata” kəlmələrini də özünüylə apardı. Evinin divarlarına vurduğu şekli gözlərinin divarlarından asdı sonuncu dəfə. Qapadılar gözlərini. Bir ömür tənhalıq da köçdü onunla birgə.

...Bibilərım yanaşı dəfn olunub. İki başdaşına dönüb yol gözləyirlər hələ də...

Kim deyir ki, müharibələr qurtarır? Yox, müharibə edən ölkələr sonradan dost olsalar da müharibələr davam edir. Müharibənin yaraladığı ürəklərdə, müharibənin darmadağın etdiyi talelərdə, müharibənin şikəst etdiyi insan ömründə davam edir müharibələr!

Müharibənin zərbə vurduğu insanlar dünyadan köçəndən sonra başdaşına dönür, heykəlləşir müharibələr! Kim deyir ki müharibələr qurtarır?”

Qoşa qarıyanlar...

...İlk dəfə mən onunla Bakıdan rayonumuza gedən avtobusda tanış olmuşdum. O, Xarici Dillər institutunu qurtarıb **Zərdab rayonuna** təyinat almışdı. Özü Bakıda böyüyüb –başla çatmışdı. Məktəbdə işləməyə elə can atırdı ki...Gözləri işıqla dolu idi...Gözləri bir az zəif görürdü, eynək taxırdı. Amma eynəyin altından da o işıq hiss olunurdu.

Ondan sonra dostluğumuz başladı. Həftə sonları bizim kəndə gələrdi, gecəni bizdə qalardı, şagirdlərindən, işlədiyi kənddə qarşılaşdığı maraqlı əhvalatlardan söz açardı. Hər dəfə gələcək həyatından danışardı. Gələcək həyat yoldaşını, uşaqlarını təsvir edirdi... Arzuları ürəyindən aşıb daşırdı...

Onunla dostluğum 1987-ci ilə qədər davam etdi. Onun təyinat müddəti bitdi, o geriye, Bakıya qayıtdı. Bir müddət məktublaşdıq, Bakıya gələndə bir neçə dəfə onların evində qonaq oldum. Ata-anasıyla, iki bacısıyla tanış oldum. Sonra isə əlaqələr kəsildi... Evləri "Moskva" univermağının yaxınlığındakı beşmərtəbəli binalardan birinin üçüncü mərtəbəsində idi.

...Onunla əlaqələrimiz kəsilsə də tez-tez xatırlayırdım onu. Yuxuma girirdi. Son dəfə bu ilin mart ayında yenə yuxuma girdi. "Mənim gözlərim zəif görür, ünvanını oxuya bilmirəm, bəs sən niyə axtarmırsan məni?" – yuxuda belə demişdi.

Həmin yuxunu gördüyüm günün səhərişi qarşıma məqsəd qoydum: Onu axtarıb tapacam! Yuxarıda qeyd etdiyim kimi evləri Moskva Univermağının yaxınlığında idi. Küçələrinin adını da xatırlayırdım: Pişəvəri küçəsi. Vəssəlam!

Balaca qızım Gültənlə axtarış məqsədilə evdən çıxdıq. Univermağın yaxınlığındakı binaların üstündə Pişəvəri yazısına rast gəlmədik. Məlum oldu ki, küçənin adı dəyişib... Amma bu bizi ruhdan salmadı... Binalara baxa-baxa gedirdik, o tanış binanı axtarırdım. Beşmərtəbəli bir binanın yanından keçəndə Gültən fikrimi üçüncü mərtəbədə paltar sərən bir qadına yönəltdi. : "Yuxarı bax, qadının gözündə eynək var!" Ümitsiz halda başımı qaldırıb paltar sərən o qadına baxdım. O idi! Təranə!

...Heç bilmədik ki, üçüncü mərtəbəyə necə qalxdıq. Ürəyimdə deyirdim ki, yəqin bayrama görə ata evinə gəlib. Bunu bir təsadüf hesab edirdim... Qapının zəngini basdım. Qapı açıldı. O idi, gözündə eynək, bir az kökəlmişdi... sevindiyyindən gözləri yaşarmışdı... Bir yaşlı qadın, belə bir az əyilmiş qadın da gəlib bizlə görüşüb mətbəxə keçdi.

...O məni sorğu-suala tutmuşdu. Artıq mən də səbr edə bilmədim: "Təranə, de görüm, ailə qurmusanmı?" – "Yox" – sözünü eşidəndə gözlərinə baxdım. Orada işıqdan əsər-əlamət yox idi. Amma çox toxtaqlıqla dedi "yox" kəlməsini.

"Mənim də qismətim beləymiş. 50 yaşına qədər gözlədim (indi onun 54 yaşı var-S.G). Ömür yoluma ürəyimcə olan adam çıxmadı ".

"Bəs bacıların hanı?" – soruşdum. "Balaca bacım ailə qurub. Ortancıl bacım da mənim kimi ailə qurmayıb."

"Bəs hanı ortancıl bacın?" – sualıma əlini mətbəxə sarı uzatmaqla kifayətləndi.

“Nəəə?” – O bacındır? Mən elə bildim anandır..”

“Yox, anam kiçik bacımgildədir. Bütün günü onlarda olur, hərdən gəlir evə. Bacıma kömək edir, axı onun iki uşağı var. Ər-arvad hər ikisi işləyir. Uşaqlar anamın öhdəsində olur.”

...Muzeylərin birində işləyir. Özü demişkən, səhər gedib axşam gəlir. Maaşı çox olmasa da ailəli bacısına az da olsa kömək edir. Ortancıl bacısı isə işləmir. Bəlkə ona görə çox tez qocalıb...

...Mən ona çox sual vermədim. Şekillərini gətirdi. Cavanlıq şəkillərinə baxanda kövrəldi.

...O evdə iki bacı yaşayır. Gəlinlik donu geyinmək qismət olmadı onların heç birinə. Onların taleyinin ölçüsünə gəlinlik donu biçilməyib. Nənəlik yaşındadırlar, amma “ana” deyə çağıran olmayıb onları. Arzuları gözlərində donub qalıb. Onlar xəyallarda gəlinlik donu geyinib, yuxularda uşaq bələyiblər...Ötüb keçən illər onların gözündəki işıqı oğurlayıb. Ataları dünyasını dəyişib, iki qızın yükü ananın çiyinlərində qalıb. Nə yaxşı ki, onların anasını görmədim. Əgər bir ananın qızının belı bükülsə, gör o qızın anasının belı necə bükülər? İki qız yükünü ömürlük daşımaq asan deyil...

...O evdə iki qız yaşayır... İki qız qarıyır... İki bacı qoşa qarıyır o evdə... Ümidləri qocalmış, arzularının üstünü toz basmış iki qız qarıyır... Xəyallarındakı ağ atlı oğlanlar elə xəyallarda da qaldılar. Gəlib çatıb bilmədilər onlara...

Bir evdə iki qız qarıyır...Qoşa qarırırlar....

P.S. Bu yazıma nöqtə qoydum, amma “qarımaz” feli barədə düşüncələrimə nöqtə qoya bilmədim. Öz-özümə deyirdim ki, bəlkə səhv edirəm. Axı bizlərdə adətən evlənen cütlüklərə “qoşa qarıyın” deyirlər? Deyirdim ki, iki bacının bir yerdə qarımazına “qoşa qarımaz” demək olar ya yox? Bir sözlə, bu “qarımaz” sözü fikrimdən çıxmırdı. Kişilərin yaşlanmağı “qocalmaq” sözüylə ifadə olunur, qadınların yaşlanmağı isə həm “qarımaz” həm də “qocalmaq” adlanır. Maraqlıdır, elə isə niyə bəs evlənenlərə “qoşa qarıyın” deyirik?! Axı evlənenlərin biri qadın, biri kişidir! Bəlkə “qarımaz” sözünün başqa mənası da var?